

69/1043
SIMONIDES REDIVIVUS,

sive

ARS MEMORIÆ,

ET OBLIVIONIS, (QUAM

hodiè complures penitus ignorari scri-
pserunt) tabulis expressa.

Authore

ADAMO BRUXIO SPROTTA

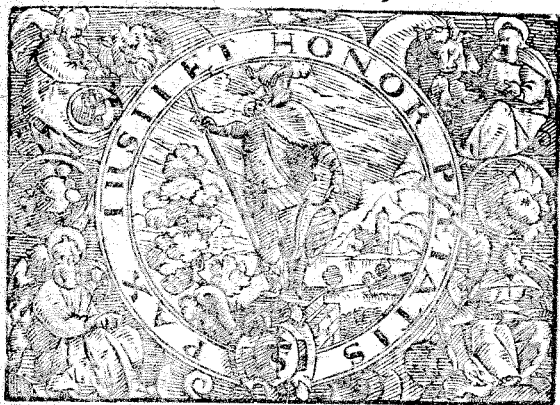
SILESIŌ, DOCTORE, ET MEDICO

Halensi, apud Saxones.

Cui accessit

Nomenclator mnemonicus, ejusdem
authoris.

Omne opus difficile apparet, antequam tentaveris.

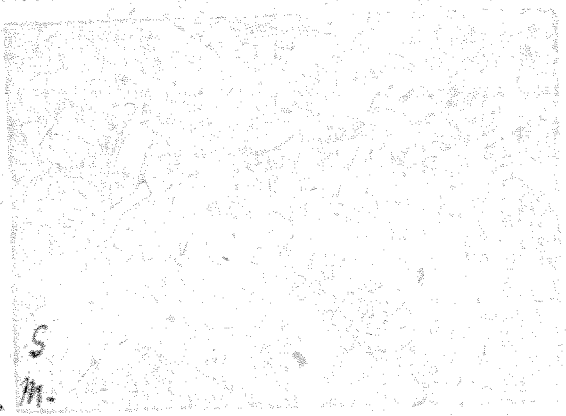

LIPSIÆ,

Impensis THOMÆ SCHURERI Bibliopole Lipsiensis.

MEMORIAL

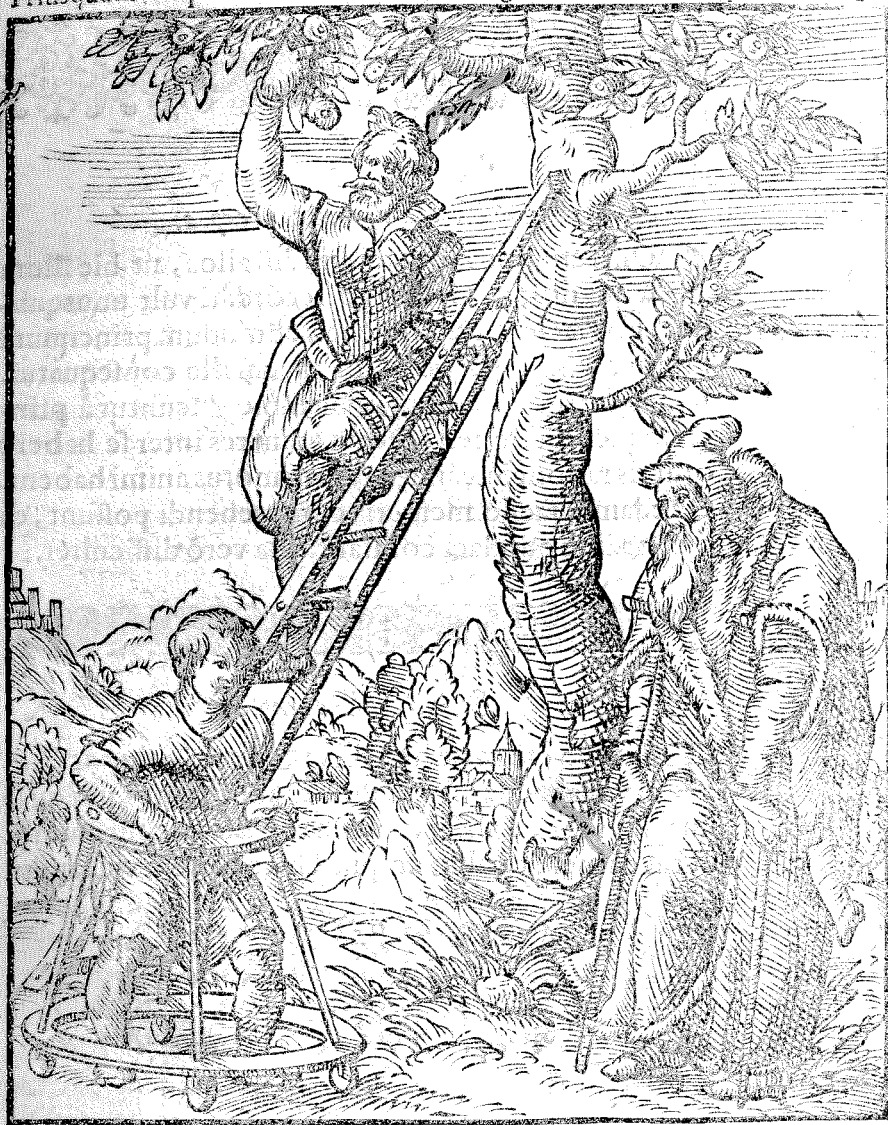
UNIVERSITY OF LOWEN
WIRBURG INSTITUTE

S
4. M.

Ecclesiast. cap. 1. vers. 7.

Priusquam perquisiveris, ne crimineris: cognosce primum, atq; tum increpe.

*Scala viro, curvus puero, quod sapio Aceste
Hoc memorativa prestat in arte Locus.*

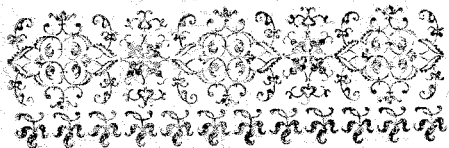
Aristoteles de memoriâ cap. 2.

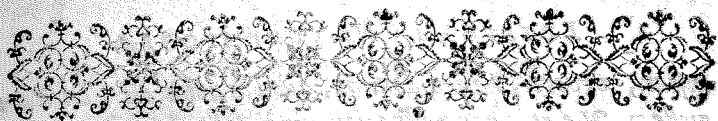
Consuetudine motus animi alij alios, ut hic illum sequuntur. Cum ergo recordari vult unusquisque, hoc faciet, quæretq; quemadmodum principium motus animi reperire possit, quem ille consequatur. Itaq; celerrimè, atq; præclarissimè ducuntur à principio recordationes. Quam enim res inter se habent ordinis rationem, eandem etiam motus animi habent. Quædamq; faciliè memoriâ comprehendi possunt, ea quæ ordine quodam constant; alia verò difficulter.

Quintil. lib. 6. cap. 2.

Tentabo etiam de hoc dicere, quas *Phantasias* Græci vocant, nos sanè visiones appellemus, per quas imagines rerum absentium ita repræsentantur animo, ut eas cernere oculis, ac præsentés habere videamur.

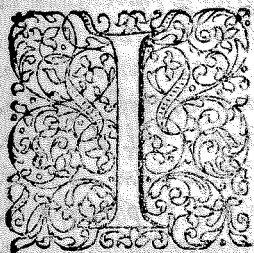

ILLUSTRISSIMO POTEN-
TISSIMO, ATQUE CONSIDERA-
tissimo Principi ac Domino,

DN. MAURITIO,
LANDGRAVIO HASSIÆ, CO-
MITI CATTIMELIBOCORUM, DECI-
orum, Zigenhainæ & Niddæ, &c.

Sacri Romani Imperij Columini &
Lumini,

Domino Clementissimo.

Nterea, eaq; varia, Princeps
Illustrissime, genera hominum, variè
de operibus atq; laboribus aliorum ju-
dicantium, hac duo quoq; reperiuntur:
alterum quidem eorum, qui veterum
placitis, decretis & inventis solis stan-
dum, nihilq; novi attentandum esse
statuunt. Atq; hi sanè videntur longè ineptissimi ac ridicu-
li esse, propterea, quòd omnem ingenij gloriam, & juris doctis
præceptam, omnem philosophandi, & inveniendi libertatem,
velim ademtam, pigraq; & illiberalissima aliorum manci-
pia requirant. Quid enim quæso aliud faciunt, quàm quòd
ex patrum observationibus, præceptis, vigilijsq; & commen-
tationibus, sue, filiorumq; socordie atq; ignavie querunt pa-
trocinia? Turpe autem est, relictà humani ingenij libertate,
natura lumen, discernendi, effingendiq; facultatem omnem
posteris eripere, ex aliorum duntaxat mellificio, fucorum

EPISTOLA NUNCUPATORIA.

instar, vivere, neque donum, quod in nobis est, excitare velle. Ne etas hac nostra non minus felix fuit, atq, etiamnum est in inventendo & corrigendo, quam illa superior & pristina. Quod et si, plurimis exemplis ostendi posset: ex ijs tamen pauca, eaq, novissima, adducemus; cum vulgata, minusq, nova, minus etiam quod mnemonica quoq, artis praeceptum est) movere soleant.

Dantur hoc tempore instrumenta speculatoria, quorum beneficio longinqua, & aliquot miliaribus à nobis remota, satis exactè cernuntur: quod multis vel non, vel centè incantationis vi fieri, sed falso videbitur. Hujusmodi specillum ante dies non multos habui, cujus usum ut explorarem, turrium, quas hic templum D. Mariae virginis (in quo superiori astate Celsitudo tua fuit) unam consendi. Eius igitur auxilio exactissime vidi aedificia, horumq, partes, quae in monte D. Petri, qui locus duobus miliaribus Hala distat, adhuc supersunt. Opus enim me alterà vice in turri Cremonensium altissima, aut Argentoratensium, praefer insignem sublimitatem, artificiosissima verèq, Dadalea: idq, solius speculi hujus exercendi melius, gratia. Inde enim vel pluribus miliaribus distata loca, oculos incursum, propinquissimaque visum iri sperarem. Majus etiam quiddam huic instrumento subest, omni apud plerosq, fide & admiratione superius, siodq, idcirco sine demonum ope & industria non posse fieri multi juraverint. Etenim qui ejus usum, Babylo-nicaq, turris (communiter sic dicta) cognitionem habuerit; is absque ullo literarum vel nunciorum interventu, cum absentibus, & satis etiam quandoque remotis potest colloqui.

Novi etiam modum, quo quis alteri, maximo locorum intervallo, & plusquam centum miliaribus di-juncto, animi sui sensa in puncto temporis possit patefacere, sine tabelle-

larijs,

larijs, sine literis, sineq; ullis(juro) malignorum Spirituum ministerijs. De cujus tamen posterioris veritate sicuti nullus aubito: ita certi nihil impraesentium asseverabo: cum ad probandum examinandumq; illum haectenus mihi defuerint occasiones. Ut hoc nomine rectissime à Comico scribatur: Nunquam ita quemquam bene subducta ratione ad vitam fuisse, quin res, etas, & usus semper aliquid appor-
tarint novi.

Saepe cogitari de clibano & igne, quibus vini Spiritus in musco, mensaq; destillari, olea rectificari, & extracta, salia, aliq; id genus, calorem mediocrem, oculumq; diligentem desiderantia, preparari queant. Tadiosum enim ut plurimum est, si in laboratorio, & loco, igneq; & balneo consuetis haec peragantur, toties à libris, alijsq; rebus agendis discedere, chymicoq; artificio animum oculosq; intendere. A quo diutius, quam par erat, si absueris: fieri facile potest, ut cum Spiritu, vini phlegma permisceatur, extracta plus justo inspissentur, viresq; potiores amittant. In hypocausto verò & cubiculis, communi destillationis viâ, per balneum Mariae, cineres aut arenas haec velle peragere & cavere, consultum bonae valetudini neutiquam est: quippe cum prunis adhibeantur, quae praterquam quod sanitati vehementer insidiantur, atque, in conclavi praesertim angustio & canini experte, adversantur, quemadmodum excellentissimi viri & medici, pluresq; tragici casus id testantur: sumam etiam non raro concitant oculis permolestum, liorosq; & alia cubiculi contenta deturpant. Quid quòd etiam vix ita tractari possunt, quo minùs manus detegantur? Quid aequè videtur officere literato, atque carbonarius fulloni, de quo fabula extat. Balneo autem si utaris, exhalationes ob aquam calore resolutam geminabuntur, in cuius locum non raro aqua nova affundenda est. Id

Querc. in
Tetr. pag.
120. & de si-
gnat. rer. in-
tern. pa. 114.
Pareus in
tract. de Re-
nunciatio-
nibus &c.

quid

EPISTOLA NUNCUPATORIA.

quod non operosum duntaxat, verum etiam damnosum libris
& chartis existit, propter guttas inter affundendum (vix enim
eas cavebis) in mensam desillantes.

Scio equidem lampadibus, ex S.V. oleo vel cerâ prepa-
ratis ea, quæ dixi, posse præstari. Sed quantum ad S.V. attinet,
is non tantum magni, in his nostris præcipuè regionibus, con-
stat; sed etiam peculiarem præparationem, antequam eo u-
taris, desiderat. Oleum autem manus reddit unctuosas, plu-
rimaq; elibanum fuligine insicit. Neq; iera commode, ci-
traq; dispendium potest tractari. Et nisi ellychnia diligenti
subtilissimâq; manu tractentur, dicto citius lampas nulla erit.
Quæ omnia nostro, qui sequitur, modo facillè vitantur:
quævis & lampades suam mereantur laudem, apud ditiores
præsertim, quas eas S.V. vel frumentorum, non erunt sustentare
& fovere. Qui nostram fornaculam usurpaverit, cum
ubi semel alembicum cum Recipiente adaptavit, circa ignem
occupari, aut à libris, mensaq; discedere necesse non est, cum
famulus vel quicumq; alius reliquo operi perficiundo sufficiat.

Accipiantur igitur, later quadratus unus pro basi, cu-
jusmodi sunt, quibus pavimenta & foci sternuntur: & regu-
le resectis caudis numero quatuor, quarum prima circulari-
ter in inferiori parte excavetur, secunda exiguo foramine sit
peruvia, tertiâ & quarta plana permancant. In promptu et-
iam sit canna ferrea caudata, exquisitissimè ore suo excavata
tegula primæ respondens: cauda vero secunde tegule foramen
illa ingrediatur, quò inter dictam cannam & tegulam, quæ
caudam ipsius excipit, spacium pollicis transversè relinqua-
tur. Quibus rite & è regione dispositis, lateriq; illa quadra-
to superstructis, reliqua duæ tegula adjungantur, exq; hisce
omnibus, sapientiæ luto comprehensis & agglutinis, secun-
dum artem (ut loquuntur Medici) fiat fornacula, in qua
vis loca & conclavia portatu non difficilis. Præsto deinde

quoque sint operculum, os canna exactissime obturans, & tegula bifidata major, habens in medio circulum excavatum, per quem impositum alembicum legitime anineat. Præter fornaculam, pila aliquot ferrea habeantur, ejus magnitudinis, ut cannam dictam ferè adimpleant, nullo tamen negotio eximi inde rursus possint, cum forcipe, cujus extremitates interiores quadantenus profunda, exteriores verò protuberantes esse debent, quò videlicet facilius pilas comprehendant & tractent. Quod si tamen ferra oblonga, præ globosis elegeris, forceps vulgaris sufficiet.

In usu fornacula ita procedendum. Primum lateres tres vel quatuor extra conclave componuntur, quemadmodum facere consueverunt mulierculæ, quando amictoria contorquere ad placitum & flectere cupiunt. Intra hos, carbones succendantur, pileq; injiciuntur. Interea dum hæc excandescent, vasa cum materiâ destillandâ ritè locantur, adhibitis cinere, arenâ vel ferri limaturâ, prius calefactis clibanosq; immisis. Quo facto pila una vel plures candentes rutilantesq; canna induntur, cujus os protinus obturari oportet. Hisce refrigerentibus & exemptis, continuò alia candentes succedunt, prioribus intra prunas iterum conjectis. Facile autem, quotâ quâq; horâ repetendus hic labor à famulo sit, animadvertitur. Ità ergo compendiosè, absq; ullo vapore vel fumo, atq; etiam conatu inter alia studia, destillationibus, rectificationibus & extractionibus Chymia studiosi & amatorum incumbere, hocq; hinc insuper commodi habere possunt; quòd hyberno tempore unâ eademq; operâ & expensâ, cum globos illos ferreos cande-, tum hypocaustum quoque calc-facere possunt. In quorum proin gratiam, licet præter institutum nostrum id sit, fornacula effigiem subungere volui.

Ceterum etsi hac primâ fronte egregia, & ad utilitatem jucundam eorum potissimum, qui in academys agentes, lo-

EPISTOLA NUNCUPATORIA.

cum destillandi singularem non habent, pertinere videantur: puerilia tamen fere sunt, si conferantur ad inventa alia graviora, ex quibus plurimum fructus & delectationis ad naturam indagatores redire solet, quo sequens inventum jure merito refertur.

Quaquam carbonum fumos ac nigrorem nunquam simveritus, neque etiamnum, quò minus Chymicis incumbam operationibus, verear: tamen summo opere exoptandum, maximiq; beneficij & adjumenti loco habendum esse duxerim ejusmodi laboratorium, in quo neque carbo, neque carbonum fumus percipiatur. De tali non ita pridem vir quidam, virtute, ingenio, & Hermetica gloria praecllens, ex peregrinis locis adveniens, erga me predicabat. Artificium lubentissimus sanè cognovissem: obtinere verò ab eo id, quippe cui tanquam inventori erat secretum, non potui. Ansam tamen optimus vir praeiit hac ratione, de re longè utilissimâ sedulo cogitandi & speculandi. Videorq; mihi rem acutè tetigisse: quaquam quod animo concepi, opere manûque nondum compleverim. Unica fornax major extra laboratorium alicubi delitescens sufficit ad plures fornaculas, ad balnea, vaporaria, cineres, arenas, ferri scobes, &c. ad varios deniq; ignis gradus, quorum absque morâ ullâ, fermeq; in momento particeps fieri, extra ullum planè laborem, igni q; novam successionem posui: aquè facillè, promptè ac definitè, atque cum ex dolio vel canali, aqua in parvâ vel magnâ quantitate erumpit, prout nimirum effusum parvum aut multum loco suo movetur. Nec cinerum, quorum hic nulli adsunt, subtractione unquam est opus; non manuum ablatione; non instrumentorum vitreorum, aliorumq; à pulverulentis & carbonarijs sordibus, abstersione. Munda & tersa hic omnia. Res profectò exoptatissima omnibus, qui igne rerum anatomias aggre-

aggrediuntur: quæq; in causâ esse possit, plures operas Spagyricas, uno eodemq; & quocunq; tempore absq; magnis molestijs suscipiendi.

Quam de fornacibus, posteriore imprimis, narrationem Celsitudini Tux non ingratam fore spero, tanquam, per accommodatissimæ Chymicis exercitiis, quibus C. T. vehementer duci atque oblectari, cum ex alijs multis rebus apparet: tum ex publico operarum Spagyricarum fano, in gratiam purioris philosophiæ atque medicinæ studiosorum, nuperrimè, non sine magnis sumptibus à C. T. Marpurgi exstructo: & ex novâ Chymiatrici professione, ad quam procul dubio oculis jampridem notavit, jamq; designavit virum clarissimum, Dn. Joannem Hartmannum, Medicinæ Doctorem, & solertissimum rerum naturalium vel abstrusissimarum indagatorem. Primus Chymiam, Princeps potentissime, ab omnibus Academijs exulantem & ferè explosam, in tuam vocas, eiq; locum honoratissimum destinans. Quia enim es Princeps omnium literatissimus, idcirco etiam in supplendo Universitatum defectu perspicacissimus, jurandæq; repub., cujus totius fundamentum est recta adolescentum educatio & institutio, es prudentissimus liberalissimusq;. Ignominiam, quâ Chymico-mastiges antehac artem istam nobilissimam deformare, invidiamq; cultoribus ejus apud viros illustres & bonos conflare conabantur, removisti: illam ex Academijs exterminatam & exturbatam, proindeq; futilitatis impietatis & nequitie crimine condemnandam esse clamitantes: modo non absimili, quo olim Judæi doctrinam nostri Salvatoris, Christi, eo quod Phariseorum principes & Synagoga eam non amplecterentur, nitebantur populo suspectam reddere.

Utimini igitur, ô Medicinæ veræ Candidati, hæc Maurij, Principis magni, munificentia: agnoscite Hartmanni, Professoris chymiatrici perquam industrijs favorem, qui

EPISTOLA NUNCUPATORIA.

In calce Le-
gis.
In Ideâ Me-
dic. cap. 15.

tamen, ne porcis margarita projiciantur, secretaq; omnia, omnibus fiant manifestissima, & trivialia, philosophicè cavebit. Res sacra, ait Hipp. sacris hominibus demonstrantur: profanis id fas non est, priusquam scientia orgijs intuentur. Neg, enim quemvis cum Petro Severino ad Diana balnea admittendum, neg, servatam à seculorum exordijs virginitatem temerè profanandam censeo. Janua vobis, eruditissimi juvenes, in inclytâ Mauritianâ panditur ampla, occasioq; offertur ad naturæ mysteria explorandum expedita, quæ cerè nondum in Italiâ, nondum in Galliâ, alijsq; locis academicis vel remotioribus cuiquam patuit. Ingredimini igitur, & modestiam, submissionem, ignorantia confessionem, & discendi cupiditatem ingenuam (hæc enim requirebant Antiqui à discipulis) afferte, & immensâ gratitudine Principis laudatissimi liberalitatem, Hartmanniq; dexteritatem prosequimini. Ad quos vel ipse Galenus, si revivisceret, discendi causâ accederet, demiraturus & exosculaturus tot tantaq; naturæ abdita, à posteritate eruta: exultaturus de tanto Medicinæ incremento: refutaturus deniq; verbis gravissimis istam mancipiorum suorum maledicendi licentiam. Sed unde digressus sum, redeo.

Alterum igitur genus eorum hominum est, qui experientia & exemplis convicti concedunt, equidem, multa adhuc esse in rerum naturâ, à veteribus non explicita, non cognita; sed ab hoc ævum seculo inventa & invenienda: quia verò discendi nova & meliora, occasione destituuntur, vel data præcepta, suo etiamnum enucleanda sudore indignantur, seq; superiores & doctiores agerrimè patiuntur: ideo alios, nihil propterea intentatum relinquere, addiscereq; volentes prohibent, impediunt, animosq; mortalium, ad criminandas artes, artificesq;, subtili oratione inducunt, accendunt, & nisi quod ipsi noverint vel fecerint, nil rectum volunt.

Utrosq;

EPISTOLA NUNCUPATORIA:

Utrosq; adversos mihi praevideo : hos quidem , quod ex tabulis sensum verum & desideratum non sint statim (nisi vius artis nostrae fundamenta edocti accedant) percepturi : illos autem , quod artem reminiscant nullam verè fuisse , aut si unquam extitit , penitus intercidisse opinentur.

Quorum telis objectum cum me animadverterem , de summo aliquo patrono , sub cuius umbrâ & tutelâ delitescerem , cogitare coepi. Elegi verò Celsitudinem Tuam prae alijs omnibus , spe plenus , me Veneri suem non esse , ut habet adagium , imolaturum , quocumq; sanè C. T. erga hanc artem (quod me latet) sit animo. Non amare illam fortasse possit ; & odisse profectò non poterit , cum propter alias causas , tum propter divina ingenia & virtutes eorum , qui ipsam excoluerunt. Et si igitur , ut cum poetâ canam ,

Pagina iudicium docti subitura movetur
Principis :

tua tamen Celsitudini hos meos labores , sub quibus etiam Nomenclatorem mnemonicum padiumctum comprehendendo dedicare & consecrare volui , ut maximum illum favorem ac benevolentiam , quâ C. T. nostram medico-chymicam facultatem exemplo raro , planeq; novo prosecuta est , gratâ & submissâ voluntatis significatione celebrarem.

Deus Opt. Max. qui solus gubernationes felices largitur , quig; Regum & Principum cor in manu suâ habet , illudq; quod vult , inclinât ; Celsitudinem Tuam scholis & ecclesijs quàm diutissimè florentem ac superstitem conservet , & consilia Ejusdem itâ dirigat , ut patriæ nostrae tranquillitas exoptata retineatur , studium pietatis excitetur , etasq; hac nostra , à corporeâ & mortuâ , ad Spiritualem vitalemq; philosophiam atq;

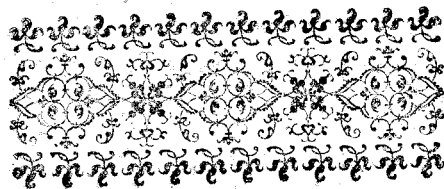
EPISTOLA NUNCUPATORIA.

*medicinam, indies magis magisque deficiat. Dabam Hala Saxo-
rum, anno ab orbe redempto, M. D C. X. mense Julio.*

Celsitudinis Tuæ

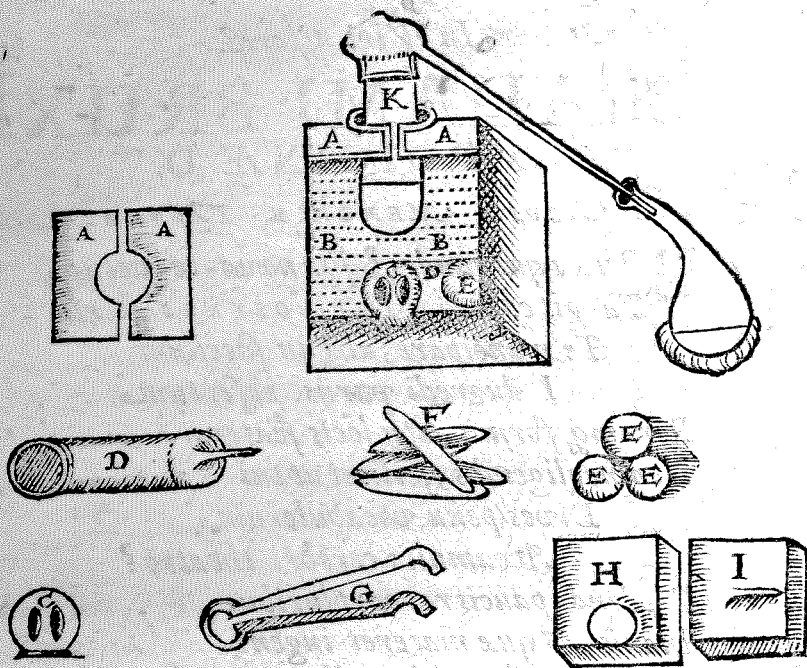
Cliens obsequentissimus

Adamus Brux, D.

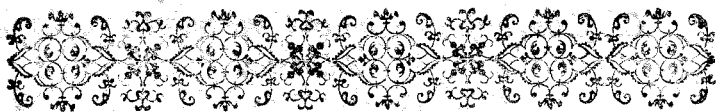

Clibani

*Clibani, cujus in dedicatione mentio facta fuit.
delineatio.*

- A. A. A. A. Tegula bifida.
 B. B. Cineres, arena, vel ferri limatura &c.
 C. C. Operculum.
 D. D. Canna ferrea.
 E. E. E. E. Pila ferrea.
 F. Ferramenta oblonga.
 G. Forceps, cujus extremitates paululum excavatae.
 H. Later anterior circulariter excavatus, cui os cannae inferitur.
 I. Later posterior, cannae eandem excipiens.
 K. Cucurbita vitrea, collum latissimum habens.

In Viri Clariss.

Dn. ADAMI BRUXI
MEDICINÆ D.

ARTIS MEMORIÆ TABULAS.

BRUXI quid audes? quæ nova-te-vetus
Tangit cupido, MNE MOSYNES sacris
Te mancipare, atq; in sacellum
Indugredi varijs refertum.

Rerumq; formis, atq; locis scatens
Non negligendis; scilicet ut tui
Dives penu vocabulorum.

Accumules cerebri theatro?
Credenda paucis res ea; pluribus
Inanis, & quæ maceret ingeni
Tantum tribunal, occupando
Mille locisq; notisq; mille.

Lib. 3 vari- **MURETUS** isthæc mente etiam prius
ar. lect. c. 1. **Secum** n. volvit, nec **SENECÆ** fidem
Dedit prius quàm comprobatum
Ipse oculis bibit, auribusq;.

At ô stupendum! **CORSICUS** en fidem.
Suprà levatus, ne minimo hesitans,
Latina, græca, vana sensu,
Sensu animata vocabulorum.

Sursum

*Sursum, deorsum dicta recensuit
Triginta, & ultra, millia. Tute quid?*

Mortalium supræne captum,

Isud opus Genij putabis?

Non herclè suprâ. SIMONIDEN vide,

Hac arte qui se, non similem sibi

Novisse, multum gloriatur,

Lustra quater bis agens senectæ.

Sit plurimum instar TULLIUS unicus,

Illa æstimanda SVADA loquentiæ,

Qui nixus isthac arte, quosvis

Mellifluo superavit ore,

Natura ductrix multa equidem valet,

Cui jure justo laus etiam sua,

Tributa semper: at MINERVA

MNEMOSYNES animata formis

Felicius se & certius exserit,

Ac impeditâ progrediens viâ,

Ceu Thæsci deducta filo,

Qualibet ex serie recenset.

Hoc eminentes ingenij bono,

Et publicatis conspici Libris

Plures videntur, quos moriri

Laude suâ Genius vetabit.

Talis RAVENNAS, MARAFIOTUS &;

Tales & illi, SCHENCKELIUS modò

Quos publicavit, talis ipse:

MNEMOSYNES celebrisq; Templo

*SENNERTUS, alma LEUCORIDOS jubar
Inter medentum Lumina: talis &*

SEBALDUS, Ille SMARIGUSUS,

Teuonicâ memorans loquelâ

*Laudata MNENES commoda; non procul
Tuo recensens à Genio genus,*

Dilecte BRUXI, Fratris instar

Usq; meis celebrate Musis.

Hos praeuntes tu sequeris propè,

Nulli secundus, MNEMOSTNES decus

Argutulis monstrans Tabellis,

Et facili methodo revelans

Abstrusiores artis opes. Oï

Dexter theatrum pandere nobile!

Omnemq; monstrans adparatum.

Intimius uehito in penètral.

Nox heic tenebris nil tegit; heic nihil

Sol fulguranti lumine praeedit:

Sed lux ubiq; est rebus aequa,

Et loca quae docet, & figuras,

Quae collocandis congrua voculis,

Et apta formas sumere quaslibet,

Quas vera, ficta, ignota, nota.

Suppeditant locuplete cornu.

Doctore te intret discipulus frequens

Aedes verendas, & Tabulas sequens

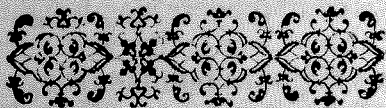
Exasciatas, in suomet

MNEMOSTNEN cerebro figuret

Fermas

*Formas ad omnes. Laus tibi (credito)
Perenni-vivens surget, Et entheis
Æquatus, humanus suprâ ibis
Ingenij hoc genitore mentes.*

Caspar Cunradus Phil. &
Medicinæ D. Bresl.

XX 2

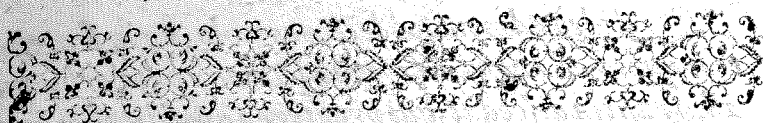
UT

UT Venerem parvâ Cous testudine pinxit
Dum sedet & vehitur per mare nata mari :
Sic nunc expolijt *memorandi BRUXIUS artem* ,
Designans tabulis obvia gesta suis ;
Condita quæ possint animi retinere fideles ,
Dum sua vitalis pectora sangvis habet.
Ille docet parvis comprehendere magna figuris ,
Hac serie nobis Cous & alter ent.
Sic nota diversis disponitur insita rebus ,
Unde quod inquires certior esse queas.
Atq; ita quæstas signum te ducit ad oras ,
Recta velut Thesei pollice fila geras.
Has etiam novit proles Perseia formas ,
Militibusq; dedit nomina certa suis.
Atq; Neoclides docuit Pandionis oris ,
Qualia *mnemonica BRUXIUS arte* monet.
Talia qui tractat , quali tractandus honore est ?
Inscribi æternis debet & ille notis.

JOAN. SIGLICIVS D.

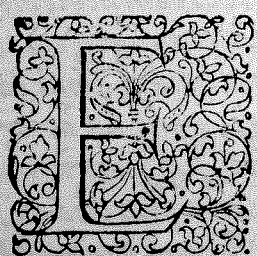

In artem

MEMORIAE ET OBLIVIONIS

Præfatio.

*Didi ante annos non multos, Dialogum quendam Medicochy-
micum, qui primum Hale excu-
sus, postea etiam, me licet igno-
rante, marginalibus illustratus,
& majori fortasse, quam conveni-
ebat, laude decoratus, alibi impressus prodijt. Huic,
pudore & ingenuâ quadam (ut cum Cicerone loquar)
timiditate motus, nomen meum non præfixeram.
Quod cum nonnullos reprehendisse in me, attulisset
rumor: cœpi continuo de modo, quo vitare hanc cul-
pam in posterum possim, cogitare. Placuit igitur
libellum, quem tunc temporis de utilitatibus artifi-
cialis memoriae, seu mavis, reminiscentiæ, molie-
bar, sub nomine Sebaldi Smarugisij in publicum,
emittere, imitatus in hoc viros longè clarissimos &
doctissimos, qui & ipsi quandoq; in scriptis suis, non
ab omnium, sed aliquorum duntaxat oculis cerni,
latitareq; voluerunt.*

Lib. 2. de
Oratore.

A Quod

In

Quod ideo admonitos lectores volo, ne in sententias quorundā hominū, ignota secundū proverbium, alla trantiū discedāt, qui propterea quod literas siue elementa mei nominis transposuerim, eorundēq; unum, in duo alia equipollentia resolverim; pleraq; falsa & efficta in isto libello esse, criminantur.

Velim autem eos, antequam temerè pronuncient, animo acri & attento intueri illa, quæ autores gravissimi & fide dignissimi, cum veteres tum neoterici de memorandi arte attestati sunt. Velim quoq; eos in suam ipsorum mentem introspicere, hancq; omni cogitatione pertractando percontari, nūm ad accersendū quempiam falsitatis crimine, sufficiat nominis facta transpositio: cum videamus plurima etiā verissimè & eruditissimè scripta esse, quæ tamen aut nullum, aut perversum omninò autoris nomen præ se ferunt. Exemplonobis (ut unum è multis adducā) esto Euonymus Philiater: quis enim per hunc intelligi debeat, per vulgatum sanè multorum jam est sermonibus. Velim tandem ante oculos sibi constituent Christianissimi & Reipub. bono nati Principis summā dignitatem, summūq; splendorem: apud quē in dedicatione istius prædicti libelli, pro arte loqui animus certè pavisset, cujus fundamenta nulla forent.

Quinimò religiosè affirmo, omnia illa, quæcunq; de artis effectib. à me posita sunt, vero veriora esse, licet nō juxta quālibet cujuslibet, eā ignorātis, opini-

onē. Audias enim nonnullos usq; adeò iniquos & im-
portunos, ut non tantum trium illarum disciplina-
rum, sive (ut communiter vocant) facultatum: sed
omniū fermè rerum scientiam & cognitionē requi-
rāt ab ijs, quos hac arte instructos noverūt. Caterum
sciāt ejusmodi avari & injustissimi judices, aliā esse
memoriā, tanquā sine tribus illis, vim subsistēdi habē-
tem: aliā itē Theologiā, aliā jurisprudentiā, aliā Me-
dicinā, quarū tamē nulla citra illā subsistere potest.

Verum enim verò, quantum memoria ad conse-
quendā eruditionē adferat adjumenti, ita apertū ac
manifestum est, ut invitus id dicam. Animadversū
namq; longā rerū serie, temporumq; intervallo est,
eos omnes, quicūq; ex doctrinā aliquā nobiles & con-
spicui citò evasissent, memoriā valuisse: ut hoc nomi-
ne artem reminiscendi non immeritò instrumentum
instrumentorū appellari posse existimem. Quemad-
modum enim verissimè mater ignorantia oblivio di-
citur: ita non minus verè etiā Musarū mater, memo-
ria appellata fuit. Id quod M. Anton. Sabellici cōpro-
batur etiam auctoritate, in hunc modum scribentis: Lib. 10. c.
Memoriā, inquit, secundū rationem, nil Deus dedit 9. Exem-
homini sanctius, nil utilius, & ad eruditionē aptius. plor de
Est hæc thesaurus disciplinarum omnium, artiumq; memoriā.
studio & labore conquistarum, custos fidelissima. A-
liquid certè vidit sapiens pœta, qui Musarum,
memoriam dixit matrem: nec minùs prudens,

qui Lethen, huic contrariam apud inferos statuit. Constat id bonum naturæ beneficio: augetur tamen & excolitur arte. Hactenus ille.

Quibus ergò natura talem, qualem desiderabant, memoriam largita est, hi pro tam insigni dono, maximas profectò gratias agere & habere DEO debent: Hiq; artis beneficio possunt carere, sicut etiam optimâ valetudine præditi, medicinis. Contrâ, qui infirmam valetudinem obtinent, varia à variis auxilia & medicamina, quibus sustentare ac fovere ipsam queant, conquirunt. Ita igitur & qui memoriâ sunt imbecillâ, libenter tamen ad honores aspiraturi, faciunt, neq; animum abijciunt: sed puerorum vestigijs insistant, qui quamvis stature parve sint, arte defectum supplendo, in colles & scamna quævis obvia scandunt. Quod si pueros imitari turpe existiment, imitentur filicernia, quæ ubi jam (ut canit Maro)

— — — — — gelidus tardante fenestâ
Sanguis hebet, frigentq; efficta in corpore vires,
scipionem adhibendo gressus firmant, naturæ prostrata hoc pacto suppetias ferentes. Non raro fit, ut ex nativâ constitutione infirmi, per consulares medicinas ad tantam salutem reducantur, quò & vivaciores, & ad majorem, quàm corpora naturâ robusta & vegeta, dignitatem, laudem gloriamq; querendam & inveniendam fiant promptiores. Non
absi-

absimili modo memoria labilis, per loca & imagines, tanquam veros scipiones & fulcra, usq; adeò stabiliri, augeriq; potest, ut edat opera omni fide superiora, soliq; nativæ inimitabilia. Quam verò, si per naturam bona fuerit, cur arte redditam nolis meliorem, causam non video. Naturalis siquidem memoria præceptionibus confirmanda est, ut sit egregia. Neque enim hoc magis aut minus in hac, quam in cæteris artibus sit, ut ingenio, doctrinâ & præceptione nitecat. Quare & illis, qui naturâ memores sunt, utilis hæc erit institutio; sicut loquitur experitissimus in hac arte Cicero.

Lib. 3. ad
Heren.

Videmus puellas nativâ pulcritudine insignes mundum, & ornatû artificialem minimè respicere: sed æquè, atq; deformes, & quandoq; magis etiam appetere, inq; eo multum operæ, temporisq; consumere. Atq; hac quidem ratione hæ, naturæ quod deest, supplere, seq; venustiores & acceptiores reddere: illæ verò naturalem formositatem plurimum adaugere, consueverunt. Mirum autem videatur, sæpè indecoras, vestitu & omnis generis ornamentis externis tantum profecisse, ut vel pulcherrimis, artificiositamen ornatus negligentibus palmam eripuerint, omniumq; oculos in sese converterint. Ea verò demùm speciosissima virgo verè creditur, cujus forma naturalis splendida, artificiali adhuc splendidior multò redditur: ejus demùm gloria erit illustris, recteq; à

memoriâ dici merebitur, qui eam non tantum egregiâ habet insitam: verumetiam inductione quadâ, perceptionisq; ratione amplificatâ & corroboratam.

Nunquam quisquam famæ sibi celebritatem comparavit insignem, quicumq; solâ inclinatione naturali fretus, pictoriâ, aliamve id genus, sine arte exercuit. Equus generosus, & naturâ optimè compositus, absq; prægressâ equisonis industriâ, non potest esse ad eas utilitates idoneus, & aptus ad ea, ad quæ desideratur: refractarius namq; est subsistendo, & indomitus currendo, quando & ubi non convenit. Sic difficilimum est, in longâ oratione vel concione non aliquando aliquid ita dicere, quod sibi non usquequaq; conveniat. Idemq;, quod in pleno ex monte sublimi decursu, ubi nullæ arbores, aliæve subsistendi adminicula cernuntur, solet accidere, accidit: involuntaria nimirum, & longior, quàm proposita sit, excursio, sæpè etiâ in fluenti præcipitatio, aut ad saxa, aliâq; objecta, cum magno vitæ discrimine, offensio. Vera hæc esse comprobatur trito sermone adagio: Lingua quò vadis? Poëta quoq; idem videtur innuere, quando dicit:

— — Semel emissum volat irrevocabile verbum.
Multis magno ingenio atq; eruditione viris, etiam optimè excogitata, animoq; infixâ, ad magnam auditorum coronam præpavore in repentinam oblivionem veniunt, & evanescunt, simileq; quiddam, ut D. Chrysostomus ait, patiuntur ijs, quibus subito quodam

dam terrore aut metu concitatis & exanimatis
frequentē res, quas manu tenent, digitisq; fortiter
stringunt, excidunt, nervis subito dissolutis, cum to-
tius animalis & vitalis facultatis prostratione. Hinc
Isocratē quoq; magnum illum oratorem, inter a-
micos dicere solitū ferunt, se quidem docere decem
minis: ceterū qui ipsum doceret audaciam, huic se
mercedis loco decem millia daturum esse. Pusillani-
mitas enim Isocratē luce forensi (veluti Cicero lo-
quitur) carere, & ad dicendum inutilem ferē fecit.

Sunt etiam Plinio, & communi experientiā testi-
bus quidā, quorū animus, si interiectis aliquot verbis
aliō devocetur, usq; adeo turbatur, ut eis in momēto
quasi, universa excidant, quæ modō narrare institu-
erāt. Cujus rei exemplū memorabile in magnā Mar-
tyrum historiā extat. Cum enim inter degradandū
Joannem Caturceium, juris Licentiatum & Pro-
fessorem Tolosanum, monacho cuidam habenda esset
concio, isq; sequentia D. Pauli verba, utpote concio-
nis thema; Spiritus autem disertē dicit, fore, ut po-
sterioribus pręstitutis temporibus desciscant quidā
ā sīde, attentī spiritibus deceptoribus, ac doctrinis
demoniorū; populo pręlegisset, substitit, declaratio-
ni horum sese accingens. Quem Caturceius, futurus
martyr, altā voce cum compellasset, eumq; ulterius
in textu progredi legendo jussisset: mente is prorsus
concidit, stupidusq; pavore, piscis instar, obmutuit.

Hac

Hist. mag.
Martyr.
Hanoviz
impressa,
pag. 207.

1. ad Tim.

Hæc igitur & alia facillè ab ijs, qui memoriam naturalem artificiali dotarunt confirmaruntq; , cæveri solent. Sed quid hisce multum immoror? Qui legerit & perpenderit ea, quæ Cicero lib. 3. ad Her. capite, de memoriâ: libro item 2. de oratore circa finem, de hac arte posteritati scriptum reliquerit, is procul dubio æquiores se in judicandâ illâ geret.

Nec est, quod aliquis difficultatem artis accusare, cumq; Gyberto Longolio, Ciceronem ardua quedâ, & vix maximis ingenijs imitabilia de memoriâ scripsisse, obijcere velit. Nam in eodem ad Herennium libro expressè ait, se non tam ingenio fretis, quàm ijs, qui minus ingenij haberent, per hanc artem adjuvamento esse velle. Et paulo post addit, rerum memoriâ plus habere facilitatis, quàm verborum: sed tamen neg; hanc nimis difficilem, aut parum utilem esse. Alio item loco: Veruntamen, inquit, neg; tam acrimoriâ ferè quisquam est, ut, non dispositis notatisq; rebus, ordinem verborum aut sententiarum compleatur: neg; verò tam hebeti, ut nihil hac consuetudine & exercitatione [memoriæ autem artem intelligit] adjuvetur. Videantur quæso loca ipsa apud autorem, quæq; pluribus ibidem Cicero subjungat.

Pleriq; sunt in eâ opinione, maximè Ciceronem, Lib. 2. de memoriæ fuisse oratorem, nativæ: sed hos falli inde Oratore. colligitur, quod de seipso ita scribat: Non sum ego tanto ingenio, quanto Themistocles fuit, ut oblivio-

nis artem, quàm memoria malim, gratiamq; habeo
 Simonidi illi Chio, quem primum sequebatur artem me-
 moria protulisse. Hieronymus Treutlerus quoq; Ci-
 ceronem hac arte plurimum adfuturum fuisse testatur:
 qui tatum etiã abest, ut difficile hanc artem existima-
 verit, ut adolescentes per lufum in eã exerceri velit.

Theſaur.
 Eloquen.
 pag. 247.
 Eod. lib.
 pag. 250.

Quæ cum ita se habeant, quanto magis artem dif-
 ficultate carituram esse credendum est apud eum,
 qui harum Tabularum, non sine magno studio & la-
 bore à me concinnatarum, ufum rectè noverit. Et si
 verò ad faciliorem artis perceptionem multum con-
 ducant: ejusmodi tamen non sunt, quæ solæ aliquem,
 quantumvis ingenij gloriã plurimos antecellat, ple-
 nè erudire, artificemq; creare valeant. Sine vocali
 enim institutione ars ista haud aliter, atq; Dialecti-
 ca, Arithmetica vel Musica addisci vix potest: cum
 multa sint, quæ declarari scribendo nequeant, loquẽ-
 do queant: quamvis etiam nō pauca sint, quæ scribẽ-
 do quidem explicari sufficienter possint, sed unde ni-
 bil clari operis existat. Sedulo igitur lectores moneo,
 ne in eruendo genuino illarum sensu, animos excru-
 cient, seq; emacerent prius, quàm fundamenta artis
 mediocriter ex vivã doctrinã didicerint, nam ut ait
 Poeta:

Si nihil attuleris, ibis amice, foras.

Clariora equidem artis præcepta dare potuissem,
 si librum magnum conscribere voluissem: quæ verò

mens mea nunc non fuit. Ut non dicam, felicius multò, multa in hac arte audiri, quàm legi: quemadmodum, ad Herc. dū etiam Cicero, libro suprā citato videtur innuere, quādo ita loquitur: Postremò præceptoris est docere, quemadmodum quæri quicquam cōueniat, & unum aliquod aut alterum, non omnia quæ ejus generis erunt, exempli causā subijcere, quò res possit esse dilucidior, &c.

Autores, qui de hac arte scripserunt, ad unum omnes, quot quot legi, rectè tradunt, memoriam rerū comprehensū longè esse faciliorem, quàm verborum. Nihilominus contrariū apud discētes accidere, meminī. Rerum similitudines exprimi aiunt, cum summam ipsorum negotiorum imagines comparantur. At, quī summaria hæc imaginum comparatio fiat, scire, hoc profectò opus, hic labor est: nam & me hoc (ingenuè fateor) acriter primum torsit: in quo proinde rectè intelligendo & explicando, totum animū, atq; omnem curam, operam & diligentiam ponendam mihi esse arbitratus sum. Videborq; in arte initiatis non parvum lumen accendisse cum ijs, quæ de formatione sententiarum, prolixè adeò per exempla tradidi. Quamvis non negem, etiamnū difficultates aliquas remansisse, quas tamen omnes unicā regulā, multistandem curis & vigilijs, per Dei gratiam inventā, aut potiùs aliunde huc translātā, nullo ferè negotio superare soleo. Hanc verò non sine

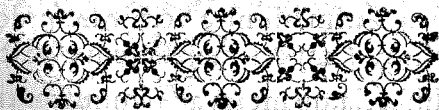
causis

causis multis, magnis, & necessarijs, mihi, meisque
discipulis, tanquam insignem artis clavem, solis re-
servo. Oportet enim (ut Basilij Valentini verbis u-
tar) artes aliquas esse secretas, Arcanaq; & myste-
ria relinqui peculiaria & propria philosophis, qui in
inveniendis ijs opera plurimum, studiūq; consumpse-
runt, varia idcirco voluptatum & delectationum,
genera, in quibus alij plures sæpè dies & noctes collo-
cant, deferendo. Fontium derivationes, liberales &
humanae existunt, dominij verò jura & libertates
ubiq; concessæ: sicuti loquitur Severinus in suâ Me-
dicinæ Ideâ. Neg. tamen is existimari velim, qui
totum se huic arti unquam dederit, aut dedere cu-
piat: quippe quem aliæ & graviores in Medicinâ &
Chymiâ occupatum, impeditumq; tenent cura, à
quibus verò reminiscendi ars minimè, Savonarola,
Grataroli, aliorumq; testimonio, est aliena. Nunc,
quæ de locis & imaginibus commentatus sim, paucis
etiam accipite: ex hisce enim duobus, ars ista
nostra constare potissimum, ab omnibus
rectissime statuitur.

Triumph.
Antimon.
pag. 229.

Pag. 575.

Savona-
rola tract.
6. cap. 1.
de ægri-
tud. capi-
tis.
Grataro-
lus lib. de
memoriâ
cap. 7.

DE LOCIS ET IMA- GINIBUS.

Lib. 3.

Post interfectum Smerdin, & aboli-
tum imperium Medorum, ita inter sex Per-
sas (Otanes enim jus suum reliquis, cum con-
ditione tamen, cesserat) primores, Magique
trucidati authores convenisse refert Herodotus, ut Sole
exoriente, equos conscenderent, inq; suburbanis vecta-
rentur: Cujuscunq; autem eorum equus primus omni-
um hinnisset, is in locum Cambyfis, summam rerum ad-
ministraret. Erat Dario, uni ex sex illis, equiso, nomine
Oebares, vir admodum industrius, quem ille à reliquis
digressus, quid de regni negotio inter se decrevissent, edo-
cet, eumq; solertiam aliquam comminisci jubet, quâ re-
gnum obtinere præ cæteris possit. Cui vicissim Oeba-
res: Si in hoc, inquit, rei cardo versatur, ut rex sis, vel
non sis, jubeo te bono animo esse, inq; poriendo impe-
rio vehementer confidere. Nocte igitur ingruente ti-
nam equarum, ab equo Darij maximè adamatam, in sub-
urbana ducit, ibique alligat. Quo facto equum Darij
quoq; adducit, eumq; circumagens, identidem equæ ad-
moveret, ac tandem admittit. Postero die simul atq; illu-
xisset, sex Persæ ex convento adfuere, equis suis insiden-
tes: Cumq; in suburbanis ultrò citròq; circumvecti ad
locum, in quo Oebares equam alligaverat, pervenissent,
equus Darij statim hinnire cœpit, sicq; dominum suum
clamore isto ad imperij majestatem eiecit.

Hæc historia, quantam ad reminiscentiæ artem com-
parandam, momenti habeant loca, bellè ostendit. Cum
enim hic locus in causâ fuerit, quamobrem equus, ani-
mal

mal irrationale, memoriam rei, quæ circa illum, nocte præcedente acta fuisset, repetierit, ac proinde ad delectationis præteritæ cogitationem, vocem emiserit: quanto magis existimandum est, mentibus nostris occursura esse facta & res, si, in quib. gestæ illæ sunt, loca oculis vel animo saltem proposita habuerimus: præsertim si vehementer nos afficiant, cujusmodi ferè sunt insignes & novæ, quippe diutius in memoria hærentes: cum contrà usitatarum facilius nos capiat oblivio. Quis enim eorum est, qui in regno Neapolitano semel tantum viderunt grottam illam seu specum decantatam, spirantem auram venenatam lethiferamq; ut ad loci hujus sive specus memoriam repetitam, non simul etiam recordetur eorum, quæ canis ibidem fuerit perpeffus, utpote qui immisus continuo omni vitâ, quoad sensum, orbari: extractus verò, & in lacum vicinum immersus, reviviscere sit solitus? Quis eorum, qui urbis illius, Montefiascon Italis dictæ, reminiscuntur, quæso est, ut non simul etiam generosissimi & suavissimi illius vini, quod ibidem nasci ac bibi solet, reminiscatur? Cæterum cum hæc omnia sensus nostros exteriores egregiè incurrant, plurima verò sint, quæ ipsos planè subterfugiant, quorum tamen memoria repetenda est: paulò altius telam ordiri ac philosophari, consulem mihi esse videtur.

*Delit. Ital.
in descrip.
regni Neapolitani.*

*In descrip.
itineris
Rom. Senis.*

Rex aliquis, cui vel ob morbum, vel ob insidias, vel propter cœli inclementiam, aliamve quampiam causam, pedem è regiâ efferre, forasq; progredi non licet, nihil eorum, quæ in regno suo geruntur, immedia è potest scire, nisi id mediatè, hoc est, per satrapas, præfectos, quæstores & satellites aliosve ministros suos cognoverit. Quorum proinde operâ etsi carere nequeat: non tamen a-qualem omnes & singuli apud ipsum merentur fidem,

cum alius alio, hac semper sit magis aut minus dignior : neq; etiam ad omnium relata & sermones æquabiliter attendit, aut hac memoriæ infigit, cum iisdem inæquabiliter moveatur & vultum commutat.

Simili propemodum ratione animus noster, corporis ergastulo inclusus & quodammodo incarceratus, exq; sese nihil agniturus, suos habet satellites & ostiarios, quorum famulitio necessario utitur. Hi sunt quinque illi sensus externi, visus nimirum, auditus, gustus, tactus, & olfactus : horumq; instrumenta, oculi, aures, lingua, cutis & nares. Quicquid ergo animus vult intelligere & comprehendere : id unius janitorum prænominatorum ministerio ut fiat, necesse est. Atq; hinc est, quod vulgò dici consuevit : Nihil in intellectum cadere, quod non prius in sensum ceciderit. Differunt verò hi janitores inter se multum auctoritate, testimonijq; sive nuntij gravitate. Quanquam enim omnes æquali & indefesso studio, sensibilia forinsecus occurrentia domino suo indicent : fidem tamen non omnibus is adhibet æquabilem & unam. Certissimam verò scientiam sumit ex sensu visus, quippe quem scit & exquisitiùs reliquis pleraq; cognoscere, fideliùsq; propterea ad se continuò deferre.

Non expedit, res ipsas, sed earum duntaxat imagines seu species ad regem à ministris transportari : ut si v. g. venator aliquis aprum insignis & raræ magnitudinis venabulo transfixerit, idq; regi suo significare voluerit : non opus est, ut feram ipsam ei (sermo autem est de rege, qui certis de causis nunquam in publicum prodit) coram præsentem exhibeat : sed sufficit, ejusdem formam, numerum, longitudinem, latitudinem, profunditatem, colorem, locum item in quo capta sit, aliasq; circumstantias retulisse, ex quibus figuram seu simulachrum, apriorius.

prius abstractum, etiam rex ipse facile animo concipit, idq; ne memoriâ elabatur, cretâ vel atramento annotat.

Ad eundem modum commemorati isti satellites, non res quidem ipsas, exempli causâ, hastam aliquam prælongam, aut lapidem animo, sive, ut specialius & distinctius loquamur, sensui communi vel interno: (neq; enim huiusmodi admittit) sed species tantum & imagines ipsdem abstractas, quàm possunt celerrimè adferunt. Quas ille omnes quidem facile admittit, non tamen sine discrimine retinet: quandoquidem eas, à quibus videlicet vehementer afficitur, firmiter insidere sinit, inq; memoriâ, veluti in thesauro recondit: illas verò, à quibus scilicet parum aut nihil movetur, leviter saltem adhærescere, aut prorsus etiam evanescere permittit. Quæcunq; igitur in memoriâ firmiter reconditæ imagines permanferint: ex haud aliter animum, ac si res, quibus abstractæ fuerunt, ipsæ, oculis nostris obversarentur, ad recordandum excitare solent.

Ex hac doctrinâ manifestum fit, quàm multum refert in hac arte scientia rectè & dextrè fabricandi imagines, non quasvis: sed quæ ilicò occurrere celeriterque percutere animum possint: id est, quæ sint actione quâpiam insignes, benè visibiles, variæ, inusitatæ, ridiculæ, justam magnitudinem habentes, incredibiles, plurimum lætitiæ aut tristiæ afferentes &c. Cùm igitur hîc sine imaginibus nihil fiat, plurima tamen sint quorum imagines sunt omninò nullæ: sequitur, res, proprias formas externas habentes, facilius: quæ verò nullas habent, difficilius, aut nullatenus fortasse, ut aliquib; videri posset, comprehendî ac rememorari. Quomodo enim hisce imaginem abstrahas, quam nunquam habuerunt? An quisquam nudo vestes potest detrahere? Sciendum proinde

Vide Aristotelem l. 2. de Anima, c. 12. de cerâ & annulo.

inde huiusmodi rebus imagines antè, quàm eas abstra-
mus, aliunde comparandas & mutuo accipiendas esse:
aliàs nunquam sensibus nostris obtemperaturis, memo-
riamq; non nisi maximo labore ingressuris. Quid, quod
etià in memoriam tandem summo conatu fuerint de-
volutæ, ocyssimè inde ferantur præcipites; penitusq;
cum nullæ harum sint formæ visibiles, sensum illum in-
teriolem insigniter afficientes, oblitterentur, & evanes-
cant. Testantur id pueri, qui decuplo citius memoriæ
mandant Germanica vel Latina, quàm Græca vel Hebrai-
ca aliæve ignotarum linguarum scripta, à quib. nulla si-
mulachra possunt colligere.

Vera esse, quæ dixi, Ethnici omnes comprobant, qui
cum veram & genuinam formam incorruptibilis (& infi-
gurabilis) Dei ignorassent: gloriam ejus in efformatam
Rom. I. v. imaginem corruptibilis (& figurabilis) hominis & volu-
23. & 25. crium, & quadrupedum, & reptilium mutarunt, colentes
res conditas & eis, præterito conditore, fervientes. Chri-
stus, Salvator noster potuisset simpliciter discipulos suos
ad humilitatis studium, mutuoq; amandum adhortari.
Quod tamen solum non fecit: sed etiam humiliationis
mutuiq; amoris exemplum, signum, figuram, imaginem,
speciem, characterem sive simulachrum evidens ipsis re-
liquit, pedes eorum lavando & abstergendo. Sciebat e-
nim hominis memoriam circa sensibilia esse potentem
atq; diuturnam: sine his verò labilem & momentaneam.
Maximè igitur sensibiles imagines cum sint: non imme-
rito propter res memorandas in hæ arte traduntur esse
inventæ. Mortis figura propriè nulla est, & sine hac ta-
men egre in memoriam revocatur. Mutuatam ergo cum
cernimus, ejus memoriam protinus subit. Et hæ causa
est, cur Christus dicatur mortem deglutivisse, pro mor-
tem

tem vicisse: Sensibilior namq; multò est mortis effigiatæ quantumvis falsò, deglutitio, quàm non effigiatæ superatio: nosque idcirco ad recordandum reddit promptiores, expeditioresq;.

Et si enim hujusmodi imagines improprie & fictæ sint: æquè tamen atq; veræ & propriæ hinc profunt: siquidem idem utrarumq; finis est, reminisci videlicet earum rerum, quarum sunt simulachra seu species, sive propriæ sive alienæ & mutuò sumptæ illæ fuerint. Quemadmodum & qui mendacium (id enim quoq; Dario teste, quandoq; expedit) dicit, & qui veritatem loquitur, ad eundem sapè scopum collimant & perveniunt: quippe cum ij, qui mentiuntur, tunc mentiantur, cum persuadendo sunt quippiam lucrifacturi: & qui verum dicunt, idcirco dicant, ut veritatem dicendo, aliquod lucrû consequantur.

*Herod. in
Thalia.*

Sicuti etiam alius hunc, alius illuc magis est proclivis: ita quoq; non rarò falsa sive impropria imago in hac arte pro verâ sumitur: prouti videlicet hac vel illâ artifex magis afficitur: vel prouti hanc aut illam, rebus rememorandis faciliùs & commodiùs novit abstrahere. Adde, quod nonnunquam magis etiam percellamur ijs, quæ falsò, quàm quæ verè cernimus: ut cum pueri larvatum aliquem exhorrescunt, & fugiunt, quem alias nihil time-re, sed potius expetere atq; amplecti consuevere.

Illam ipsam quoq; causam esse arbitror, quamobrem Deo, & angelis, oculos, aures, nares, brachia, genua, pedes, aliasq; corporis animalis partes, sacra scriptura attribuat: nimirum quò naturæ & res divinæ, tanquam spirituales, infigurabiles, insensibilesq;, per sensibilia ista cò melius ad sensum communem deferantur, delata memoriæ committantur, & commissæ inde rursùm, quando opus est, promptiùs reddantur. Ita cum D. Paulus scribit: *Philip. 2. v. 9. & 10.*

G

Quapro-

Quapropter etiam Deus ipsum (Christum) in summam extulit sublimitatem, ac donavit ei nomen, quod est supra omne nomen: ut ad nomen Jesu omne genu se flectat coelestium ac terrestrium, & subterraneorum &c. non vult angelos reverâ genua, utpote quibus carent, flectere: sed per hanc ceremoniam sive genuum incurvationem sensus nostros apprimè ferientem, vult indicare summam coelestium spirituum, erga nostrum Redemptorem Christum, venerationem & submissionem.

Nec parùm lucis speculatio hæc doctrinæ Sacramentorum affert, in quib. semper res minùs sensibiles & spirituales, per magis sensibiles & corporales referuntur. Unde Patres ajunt, Sacramenta omnia constare duabus rebus, terrenâ, & coelesti, quarum hanc, tanquam oculis non præsentem, illa oculis præsens, in memoriam nobis reducit. Possemus plurima ex sacris literis. exēpla in mediū adferre, quæ ostendant, non à Simonide primùm, sed longè ante hūc. à Deo ipso, per Moysē, aliosq; artis memoratiæ fundamēta jacta, & ab Israelitis ad recordationē & celebrationē variorū Dei operū usurpata fuisse: quæ tamē postea Simonides demùm excoluisse & in artē redegissee, professusq; fuisse dicitur. Ut de iride, Gen. 9. v. 13. 14. 15. & 16. de statua lapidea, Gen. 35. v. 14. & 20. de agno paschali, Exod. 12. v. 13. & 14. de peniculamēto faciēdo in oris vestimentorū, Num. 15. v. 38. 39. & 40. de duodecim lapidibus è medio Jardene tollendis, Josuæ 4. v. 3. 4. 5. 6. & 7. de duodecim lapidibus in medio Jardenis erectis, eodem lib. & c. v. 9. de exstructo à Rubenitis altari, Jos. 22. v. 27. 28. & sequētib; de saxo sub quercu elevato, Jos. c. ult. v. 26. & 27. de coronâ capiti Jehoschuha impositâ, Zachar. 6. v. 14. & præcedētib; de placentâ hordeaceâ, Ezech. 4. v. 12. &c.

Caterum dubitare quis posset, an etiam omnium re-

rum

rum, quarum nobis revocanda memoria est, species & similitudina inveniri & fingi queant: cuius respondemus. Sicut pictores infinitarum imaginum sunt efformatores, cunctaq; quæ in mundo sunt, sive, sint visibilia sive invisibilia: sive sint per se figurabilia, sive infigurabilia; exprimere quoad tenus per figuras seu genuinas, seu ementitas possunt: Sic animus noster, per facultatem sentientem internam, non tantum quasvis species, rebus per quinque illos sæpeq; nominatos janitores, sensuumq; externorum instrumenta, abstractas concipere: sed eas etiam postea variè componendo, in infinitum multiplicare potest. Ut si ex homine & pisce, monstra marina, ex homine & quadrupede satyros, ex homine, equo & ave, centauros alatos, vel alia animalia alata, rationeq; prædita fingamus: similiq; mixtione quantumlibet imaginariâ, ex paucis infinitas species, variè combinâdo conjungendoq; educamus: quemadmodum etiam ex paucis elementis seu literis, plurimarum, imò omnium linguarum dictiones, multiplices & variâ coordinatione & dispositione componuntur. Animi etenim ea natura est, semper ut movetur: motio autem hæc quid quæso est aliud, nisi simulachra rebus detracta non tantum recipiendi: sed ex iisdem plura quoq; fingendi & componendi potestas?

Suprà dictum fuit, janitores præstantiâ & nobilitate differre, nec æqualem omnes apud dominum suum mereri fidem: sicut etiam ex regijs ministris, regi alius alio magis & citius persuadet. Qui enim sibi visa refert, longè præfertur ei, qui ex aliorum relatu. Ut propterea in hac quoque arte verissimè dicatur: Pluris esse testem oculatum unum, quàm auritos decem; qui audiunt, audita dicere: qui vident planè scire. Sensus quidem externi omnes sunt mobiles,

Plant. in facilièq; decipi possunt; (sicuti quandoq; etiam rex à fidei
TYNC. perspectissimæ ministris fallitur) minùs tamen inter omnes ferè oculi: qui & remotissima celerrimè accuratissimèque comprehendunt, efficaciusq; longè reliquis, animo imprimunt, si præsertim figurâ, magnitudine & motu, exagitationeq; quadam insigni afficiantur: unde etiam expeditius species iisdem abstractæ, & reconditæ, in memoriam redire solent.

Et si igitur maximam partem ex auditu & visu, rerum species architectemur, distinctionesq; accipiamus: tamen uter sensus alteri præpolleat, quantamq; in hac arte prærogativam oculi præ auribus habeant, non tantum ex dictis: sed etiam ex D. Thomæ, Apostoli historiâ liquet. Is reliquis discipulis uno ore omnibus Dominum resurrexisse asseruerantibus, non solum non credit: sed neque alijs plurimis, idem affirmaturis credere vult, priusquam visus sensu id cognoverit: Nisi videro, inquit, in manibus ejus vestigium clavorum, & immiserò digitum meum in vestigium clavorum, & immiserò manum meam in latus ejus, nequaquam credam. Equidem non visu, sed tactu præterea Christum cognoscere Thomas primò expetivit: sed credibile est, cum sensu visus solo fuisse contentum, quando videlicet Christum, clavorumq; ac lanceæ vestigia in manibus ac latere ejus vidisset: nec cupivisse tactu insuper ea omnia explorare. Id quod colligo ex verbis ipsius, in quæ subito, post visum nempe, non autem tactum (quod moræ longioris opus est) Christum erumpit, dicendo: Domine mi, & Deus mi. Colligitur idem quoq; ex verbis Christi, ita Thomam ulteriùs alloquentis: Quia vidisti me, Thoma, credidisti: Beati qui non viderunt & crediderunt. Quibus simul innuit Salvator, majoris operis atq; artis esse, ex auditu aliquid crede-

credere, quàm ex visu; intellectumq; ac memoriam nostram circa res visas, utpote (liceat nunc ita loqui) sensibilibissimas, multò esse faciliorem atq; potentiorē.

Ex commemoratis hactenus constat, nihil in toto mundo esse, siue substantia sit siue accidens, quod non possit formari vel repræsentari, dummodo specie aliquâ sensibili, seu propriâ, seu aliunde petitâ, fuerit donata: illas tamen figuras, quas oculorum sensu abstraxerimus, reliquis: illos etiam locos, quos oculis aliquando nostris lustraverimus, imaginarijs lōgè esse nobiliores melioresq;.

Veruntamen non satis est rerum memorandarum formas seu intagines, qualescunq; sanè eadem sint, invenisse, quippe necessariò in materiâ, quam informant, consistentes. Quicquid autem ex materiâ & formâ conflatum est, id sine loco, in hac nostrâ præsertim arte, imaginari, intelligere aut recordari velle, extremæ esset dementia. Locis igitur formæ siue species illæ sunt affigendæ: quæ proinde loca ad rerum rememorandarum species se habent, sicut tabula charta aut paries ad sculptendas siue pingendas literas: siquidem hæ, absq; illis nec scribi, nec legi, nec quicquam certi significare possunt. Ut verò, si locis seu tabulis inscriptas illas intueamur, reminiscimur atq; comprehendimus ea, quorum gratiâ sunt pictæ vel calatæ: ita non minùs ex imaginibus, certis in locis positis, recordamur earum rerum, à quib. ipsæ fuerunt antea abstractæ, seu propriæ, seu figuratæ mutuòve acceptæ fuerint. Sicut enim cum speculum inspicimus, figuram nostri, rerumq; aliarum in conclave contentarum videmus, abeuntes verò inde nullas ampliùs imagines cernimus: ita ad respectum locorum, quæ notissima esse oportet, species ijdem appensas, &

consequenter ea, quorum sunt species, ocysimè persequimur. Contra autem si loca non advertamus: neq; quæ gerunt, imagines, neq; ea, quorum sunt imagines, rectè unquam meminisse poterimus. Equis capit pisces extra aquam, locum ipsis destinatum & necessarium? quis volucres in aëre, sine loco certo vagantes? Ex vase petitur ac bibitur vinum: ex loculo argentum: ex capsulâ absinthium. Quæ actiones omnes cō sunt promptiores, quò scilicet loca nobis sunt promptiora, magisq; obvia. Tardæ verò, aut nunquam obeuntur, locis incertis, procul admodum disitis, aut nunquam omnino cognitis. Quis possit utius esse librorum acervatim atq; confusè jacentium? aut quæ utilitas mercium, nondum explicatarum, inq; certis locis dispositarum? quis fructus thesauri, in adium tuarum loco quodam, quem ignoras, absconditi? Ituri cubitum si vestes exutas in locis notis ac certis repofuerimus, manè easdem nullo negotio inde repetimus: contra si ex ebrietate vel aliâ quapiam de causâ, loca, in quib. illæ à nobis repositæ sunt, non observaverimus: multum profectò temporis in recuperandis & invenienendis illis, cum tadio, sæpè consumimus. Si faber instrumenta (præcipue si multa sint) in locis certis ordinata beneq; digesta habeat: absq; ullâ fermè præmeditatione eorum unumquodq; comprehendere & ad usum transferre potest: idq; soli ordini acceptū meritò fert, propter quem loca in hac arte etiam fuerunt excogitata: quemadmodū typi, qui sine ordine, sine locis nihil cōferre typographis & prodesse possunt, manifestissimè id declarant.

Cæterum non est necesse, ut loca in hac nostrâ arte luci diurnæ, oculisq; externis sint præsentia: sed præstat potius ea esse absentia, dummodò lumini innato, internisque oculis pateant. His enim velocissimè, si vel mille millia-

miliaribus distent, & in momento loca offeruntur, quacunq; olim visione probè cognoverimus. Ut propterea arti non deroget, quod referri à nonnullis solet: fuisse nimirum quendam, qui in illo conclavi, in quo sibi recitanda esset oratio, varijs picturis & tapetibus adornato, cū loca sibi orationis constituisset, & ornatus ipso inscio præter omnem spem, à parietibus ablatus fuisset, nihil potuerit proloqui. Nam aut fabula hæc est, aut certè artifex is non fuit: Quis enim artifex fuisset, nulla loca in promptu habens, à quibus corpore absentem esse, quàm præsentem, longè est recitaturus (prouti modo dictum fuit) conducibilis? Locis autem positis & exhibitis, ponuntur & exhibentur figuræ sive imagines iisdem affictæ resq; simul ipsæ, quarum illæ imagines existunt. Neque hæc sola, sed plures etiam ipsis affines: ex memoria siquidem unius venimus in memoriam alterius. Ut si quis meminit Lucretiæ: facillimè etiam meminit Sexti Tarquinij, qui vi eam stupraverat. Meminit item mortis, quam illa sibi ipsi voluntariam ferro, in præsentia mariti & amicorum, ut animum inviolatum & pudicum ostenderet, accersiverat. Quando Democedes duo aurearum compedum paria recordatur: recordatur etiam Darij, à quo: causæ item, ob quam illa acceperat, quod videlicet Dario somnum, quem medici Ægyptij conciliare non poterant, conciliaisset: aliarumque simul rerum, circa se, Darium, aliosque gestarum. Tragicarum illarum nuptiarum, anno præcedente 1609. die 6. Februarij, Erfordij celebrari inceptarum memoriam nondum amisimus, quando ex subitâ & improvisâ domus ruinâ, viginti homines miserrimum interitum habuere. An igitur cujusquam oculis aut menti, domus ista collapsa possit occurrere, ut non

*Herodot.
lib. 3.*

ut non simul cladis adeò miserandæ memoria ipſi refricetur, in quâ tot nuptiales, quorum novem mariti, ſex uxores, duæ viduæ, puella ſeptennis, & ancilla una, unâ cum ſponſa ipſa

— — — — (*dictu lachrymabile*) — — —

occubuerunt; utq; non ſummè admiretur de infantulo planè relicto incolumi, quem ancilla prædicta & trucidata in ulnis ſuis geſtaverat? Non reor.

Quæri autem hoc loco poſſet, cum non niſi præſente luce Solis vel ignis, ſpecies rerum ſenſibilium viſu abſtrahamus, quomodo hæ ſentui interiori poſſint ingeri, cum ab oculis noſtris remotiſſimæ, aut in obſcuriſſimis tenebris poſitæ ſint, nec luce illa externa gaudeant. Pro qua quæſtione ſolvendâ ſciendum, quòd quemadmodum viſus noſter externus, per lucem quoq; externam informatur: ita viſus noſter internus, interno lumine. Hoc ergo ipſum eſt, quod abſentium rerum figuras ſentui interno viſibiles reddit, quo dormientes ſomniantesq; videmus, quoq; non tantum oculis præditi, verum etiam orbi, rerum ſenſibilium ſimulachra percipiunt. Quæ licet ſint formæ, ut Peripatetici volunt, in potentia ſenſus communis ſive interni, poſteaquam à ſenſibus externis introductæ fuerunt, reſervatæ: negari tamen non poteſt, viſibilitatem atq; præſentiam illarum, à ſeminibus quibuſdam lucis, non tam aliunde acceptis, quàm innatis, ſpirituq; animali inſitis, originem ducere atque emanare. Quod non uſquequaq; mirum videbitur ei, cui ob contuſionem aliquam fortem, de nocte præſertim factam, ſcintillæ ex oculis erupere: qui gemmas, animaliumq; quorundam oculos, ſub denſiſſima noctis caligine, lucem effundere noverit: qui lucem ſole priorem fuiſſe, poſterioremq; fore ex Francisco Vallefio, alijsque didi-

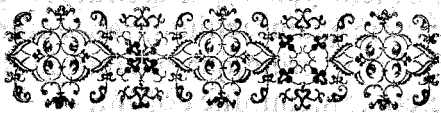
didicerit: quiq; deniq; hominem esse microcosmum, & De sacrâ
idecirco necessariò vestigium sive exemplar mundi & lu-Philosoph.
cis externâ intra se possidere sciverit. in cap. 1.

Pro colophone addam simile, quod cùm locorum Geneſ.
tùm imaginum, imò totius ferè artis usum declaret, pro-
bè considerabunt ij, qui memoriam nativam, artificiosâ
nobilitare atq; amplificare cupiunt. Sit exempli gratiâ
pater aliquis, qui de suâ facie constare apud liberos, ne-
potesq; suos velit, & propterea pictorem accersitum cu-
ret. Hic patri formam, accedente luminis externi bene-
ficio, oculis suis abstrahit, inq; loco seu tabulâ vivis co-
loribus artificiosissimè exprimit. Quam quotiescunq; &
quamprimùm intuentur nepotes seu liberi, ocyssimè
patris & avi, à quo illa detracta fuerat, memoriam reco-
lunt, licet maximo locorum intervallo distet, aut etiam
planè demortuus sit. Quinimò non solius faciei sive per-
sonæ: verumetiam multorum, ab hac egregiè, & cum in-
signi aliquâ affectione circa se aliosq; gestorum, unâ re-
miniscuntur. Quamvis autem in pingendo sive repræsen-
tando simulachro alius alio sit felicior, aliud etiam simu-
lachrum alio repræsentatu sit facilius vel difficilius: ni-
hilominùs tamen finem propositum is, qui abstractum
voluit, per illud consequitur: utcunq; sanè non secun-
dum omnia semper rei respondeat.

Ita igitur anima quoq; nostra rebus sensibilibus, qua-
rum memoriam apud suas facultates retinere vult, sensus
externos, visum potissimùm, imagines abstrahere, in loca
certa artificiosè reponere atq; statuere jubet: ad quæ si il-
læ, præcipuè memoratrix quæ dicitur, reflectantur: (re-
flectuntur autem quàm facilimè) non tantum imaginum,
sed etiam ipsarum rerum, quarum imagines sunt vel esse
debent, celeriter meminisse possint.

Pater	Anima
Facies	Res memoranda
Liberi ac nepotes	Facultates
Pictor	Sensus externus
Tabula	Locus
Effigies	Simulachrum
Recordatio	Recordatio

Qua verò per se insensibiles infigurabilesq; res sunt, quarumq; formam oculi nunquam viderunt, ijs ex omni- genâ combinatione & multiplici dispositione imagi- num, prius sensu externo à rebus corporeis abstractarū, introductarum & reservatarum, speciem aliquam affinge- re, affictamq; iterum ijs adimere, atq; loco certo alligare potest: ad quem si reminiscendi facultas respiciat, non solummodo speciem illam e mentitā: sed etiam rem ipsam, cui detracta fuerat, plurimaq; ad hanc attinentia, æquè ferè meminit & persequitur, atq; si res verā specie fuisset prædita. Sic enim & pictor post non multarum re- rum sensilium abstractas imagines, eas in infinitum po- test multiplicare, diversas diversis rebus applicando, quò res insensibiles etiam per picturas quodammodo reddat sensibiles, incorporeasq; quamvis mentiendo, exprimat corporeas. Quanquam in excogitandis & exprimendis simulachris, non par sit pictorum (sicuti neq; animorum) solertia: neq; etiam rerum figurandarum eadem con- ditio & promptitudo. Sed de his impræsentia- rum satis diximus: aggrediamur tabulas ipsas.

TABULA GENERALIS,

Ad speciales sequentes, memorie artem spectantes, directa.

Numerus. Tab. I. Pag. 28.

Litera. Tab. II. Pag. 34.

Syllaba. Tab. III. Pag. 49.

Articulus. Tab. III. Pag. 49.

Proxomen. Tab. III. Pag. 49.

Vocabulum peregrinum. Tab. III. Pag. 49.

Proprium. Tab. IV. Pag. 61.

Vox. *Substantivum.* Tab. V. Pag. 64.

Abstractum. Tab. VI. Pag. 66.

Adjectivum. Tab. VII. Pag. 68.

Verbum. Tab. VIII. Pag. 75.

Adverbium. Tab. III. Pag. 49.

Præpositio. Tab. III. Pag. 49.

Conjunctio. Tab. III. Pag. 49.

Interjectio. Tab. III. Pag. 49.

Historia. Tab. X. Pag. 94.

Fabula. Tab. X. Pag. 94.

Concio. Tab. XI. Pag. 95.

Oratio. Tab. XI. Pag. 95.

Cantio. Tab. XII. Pag. 96.

Versus. Tab. XII. Pag. 96.

Rythmus. Tab. XII. Pag. 96.

Syllogis. Tab. XIII. Pag. 98.

Enthymema. Tab. XIII. Pag. 98.

Longum. Tab. XIV. Pag. 100.

Breve. Tab. XV. Pag. 102.

Brevissimum. Tab. XVI. Pag. 104.

Sequuntur tabulae speciales.

Omne figurandum est vel:

Sententia.

Tab. IX. Pag. 81.

Tempus.

TABULA I.

DE NUMERIS.

Numerus:	Simplex: Pag. 29.	Res figuræ similis.	Consonantia.	Res certæ numeri. Pag. 30.	Inscriptio. Pag. 31.	Compositus. Pag. 32.	1.	Culter	
								Gladius	
								Piscis	
								Columna	
								Hasta	
								Baculus	
								Candela	
								Bombarda	
								Sagitta	
								Panes similaginei	Serpens
								seriatim dispositi.	Anser
							2.	---	Anas
								3.	Cornetta
									Numella explicata.
								4.	Cingulum retortum
									Forceps
									Laqueus reflexus.
							5.		Angvilla tortuosa
									Circulus inversus sine axe.
									Testudo laute.
							6.		Funiculus cum nodo.
									Kazo Italorum.
									Gnomon seu quadra fabrorum.
							7.		Genu flexum.
									Sertum contortum
									Muscarium.
							8.		Arenarium
									Clava
									Pomum cum pediculo
									Cucurbita duos ventres habens.
							9.		Pyrum oblongum
									Ferrū, quo vitra decurtantur.
									Ocularia.
									Pedum Episcopi
									Pedum pastorale
									Laqueus, quo capiuntur canes.
									Conso-

		Unicornu	
		Unio	
		Ungula	
		Undulata	
	Unum.	Uncus	
		Unguentum	
		Ungvis	Duernio
		Unda.	Duplarium
	Duo.		Duracina weisse Kirchen.
			Ducatus ein Ducaten.
		Triticum	
		Tribulum flegel.	
		Tribulus Wassernuß.	
		Tripes	
	Tria.	Tridens Mistgabel.	
		Triton Wetterhan auff der Kirchen.	
		Trica	
		Tribunal	Quadra
		Triremis.	Quasillus Spulkorb.
	Quatuor.		Quadrangulus
			Quadrigæ.
		Penna	
		Quinquefolium	
	Quing.	Penfum Werck am Rocken.	
	seu πέντε.	Penula	Sedum
			Securis
	Sex.		Seta
			Sericum
			Seyum.
		Septemvir	
	Septem.	Sepes	
		Sepulchrum	Osternio
			Occa Ege.
	Octo.		Occiput
			Oculus
		Noverca	October
		Novacula	Ocymum.
	Novem.	Noctua	
		November.	

Conso-
nantia.

<i>Unum.</i>	Deus	Parnassius, biceps
	Phoenix	Brutum cornutum
<i>Duo.</i>	Sol	Tabulae Mosis
	Polyphemus monoculus.	Puniceps
	Homo unius pedis.	Forpex
		Furca bicuspis
<i>Trias.</i>	Tridens	Patibulum duarum co-
	Cerberus triceps	luminarum
	Tripus, cui cerei applica-	Homo auritus Plinianus,
	Patriarchae tres (tur.	
	Trifolium	
	Triangulus	
<i>Res certi numeri.</i>	Patibulum trium columnarum	
	Sellum trium pedum	
	Equus carum trahens	Animal quadrupes
	Instrumentum fabrorum	Fritillus Bretspiel.
	dictu Seyraubenzieher.	Craticula
		Quadrans
		Tessera
		Feretrum
		Instrumentum, super quo
		farina & aqua miscetur.
<i>Quatuor.</i>	Pes quinq; oigitorum	Currus Hollandicus: vel
	Manus	alius sine temone.
	Libri Mosis	
	Chirotheca	
	Equus currum trahens	
	Pecten quinq; dentium	
<i>Quinque.</i>	Currus cum temone	
	Mitra certae formae	
	Vas pulverarium stanneum cum circulo	
	Testudo progrediens, amputata cauda.	
	Vir extensis brachijs & cruribus in calendario.	
	Mus major cauda longa.	

Sex.	{	Hydræ sex Cananæ		
		Mare singulis sex horis refluxens		
		Stella		
		Quadrupes cornutum		
		Testudo progrediens.		
Septem.	{	Planeta septem		
		Heptaphylum		
		Electores septem		
		Candelabra aurea septem		
		Stellæ septem in manu.		
Octo.	{	Currus à 4. equis tractus		
		Cancer		
		Scorpio.		
Novem.	{	Musa novem		
		Canis, novem annos ferè non excedens		
		Terga novena boum		
Major:	{	Latinus.	{	I.
		Peregrinus.		II.
				III.
				IV. &c.
Minor:	{	Peregrinus.	{	1.
				2.
				3.
				4. &c.
Inscriptio. Numerus:	{	Simpli-	cis:	albi
				flavi
Coloris vel --	{	Com-	positi:	rubei
				viridis &c.
				albi cum maculis nigris
				rubri cum maculis cæ-
				ruleis
				nigri cum maculis albis
				&c.

Compo-

Compo-

Sex

Compo- situs.	Decem.	Res signi- ficata similis	Crux Rusticorum. Fundamentum, super quo ligna dissecantur Verticillus semitarum. Notæ unitatis cum annulo, circulo, po- mo &c.
		Consonantia.	December Decipulum.
		Res certi numeri.	Præcepta Decalogi decem (tes Tribus decem à Rechabhamo deficien- Manus ambæ Pes uterq; Moneta Bohemica major, decem nūmos (valens.
	Viginti, Triginta, Quadragesima.	Quadragesima.	eodem modo, quo decem for- (mantur.
			Ocrea Pes minor cum cruce
	Quinquagesima.	Quinquagesima.	Securis Gnomon
			Figura numeri 5. & literæ o.
	Centum.	Centum.	Semicirculus Luna corniculata Cornu venatoris Arcus Equus per duos circulos saltu vectus Forma numeri 1. & literarum o. o.
			Arcus Turcicus Instrumenta literam D. denorantia Figura numeri 5. & literarum o. o.
		Mille.	Anchora Notæ aliæ M. literæ
			Millepedæ Equus per tres circulos saltu vectus Formæ numeri 1. & literarum o. o. o.

Ex dictis facile est colligere, qui reliqui numeri compositi for-
mentur. Cum vero numeri quinarj multus sit in hac ar-
te usus, libet dispersas & varias ejus imagines in unum
hic colligere.

Res figura similis. { Angvilla tortuosa.
Circulus inversus sine axe.

Consonantia. { Penna.
Quinquefolium.
Pensum.
Penula.

Virgines quinque { prudentes oleum habentes
fatua sine oleo.

Pes quinque digitorum

Moneta Bohemica minor, quinque nummos valens

Manus

Libri Mosis

Chirotheca

Equus currum trahens

Quinque panes hordeacei

Pecten quinque dentium.

Carrus cum temone

Mitra certae formae

Bovum quinque iuga

Vas pulverarium stanneum, quadratum cum circulo, in medio illius.

Testudo progrediens amputata cauda.

Vir extensis brachijs & cruribus in calendario.

Mus major caudae longioris

Cantio quinque vocum.

Fenestra quinque partium.

Coena communitalis

Inscriptio facta colore vel:

Uno: { Albo
Aureo
Rubro
Viridi
Ceruleo &c.

Pluribus: { Albo & rubro
Nigro & albo
Viridi & flavo
Aureo & nigro &c.

*Numerus qui-
narius:*

*Res certi
numeri.*

E

TA.

ARS MEMORIÆ.
 TABULA II.
 DE LITERIS.

Litera.	Animal.	Rati- ona- le.	A.	Mas.	Abraham	
					Abfolon.	
					Abel	
					Achatius	
					Adamus	
					Adrianus	
					Adolarius	
					Adolphus	
					Albertus	
					Alexander	
	Fæmi- na.	B.	Mas.	Ambrosius		
				Amandus		
				Andreas		
				Antonius		
				Anastafius		
				Arnoldus	Adelgunda	
				Augustinus	Agnes	
				Augustus.	Agatha.	
					Albina.	
					Ameleia.	
Irrationale.	C.	Mas.	Balthasar	Anna.		
			Bartholo-	Apollonia.		
			Basilic(mæ9			
			Benedictus			
			Bernhardus.			
			Blafius.			
			Bonifacius			
			Bonoventura			
			Brandanus.	Barbara		
				Beatrix		
Inscriptio.		Fæmi- na.		Benigna		
				Brigitta.		

Res figura similis. Pag. 46.

C. Pag. seq. 35.

Irrationale. Pag. 41.

Inscriptio. Pag. 45.

C. M.

C. Mas.

C.	Mas.	Casparus	Catharina	Daniel
		Carolus		
		Christianus		
		Christophorus		
		Chrysostomus		
		Cyriacus		
		Clemens		
		Claudius		
		Claudiannus		
		Constantinus		
	Fam. na.	Cœlestinus	Cæcilia	David
		Cunradus	Christiana	Demetrius
		Curtius	Christina	Desiderius
			Charitas	Decius
			Clara	Dionysius
D.	Mas.		Côcordia.	Diomedes
				Diogenes
				Dominicus
				Donatus.
	Fam. na.	Eberhardus	Diana	
		Eckbertus	Dorothea	
		Edoardus	Dolabella.	
		Egidius		
		Elias		
E.	Mas.	Emanuel		
		Emericus		
		Engelhardus		
		Eobanus		
		Erasmus		
		Erhardus		
		Ernestus		
		Esaias		
		Eusebius		
		Eustachius		
	Fam. na.	Ezechiel	Elisabetha	
		Ezechias.	Emerentia	
			Esther	
			Eva	
			Euphemia	
			Euphrasia	
			Euphrosine.	

gunda
es
tha.
na.
leia.
a
llonia.

bara
trix
igna
yitta.

C. Mas.

ARS MEMORIAE.

F.	Mas.	Fabianus	Gabriel	
		Faustus		Gamaliel
		Felix		Gebhardus
		Florianus		Georgius
		Flaminius		Gedeon
	Fæmina.	Fridericus		Godefridus
		Franciscus.		Gothardus
		Faustia		Gregorius
		Flôrentia		Guttebertus
		Flora.		Guntherus
G.	Mas.	Galathea	Günzelius.	
		Gese		
	Fæmina.	Gertrudis.		
H.	Mas.	Hartmannus	Jacobus	
		Helifaus		Jaroslaus
		Hermannus		Jeremias
		Hercules		Ignatius
		Hemmannus		Joannes
		Henningus		Joachimus
		Henricus		Jobus
		Hieronymus		Jonas
		Hilarius		Jofias
		Higinus		Josephus
	Hippolythus.	Isaac		
	Fæmina.	Helena		Julius
		Hedwigis.		Justus.
I.	Mas.	Juliana		
		Justina.		
	Fæmina.			

K.	{	<i>Mas.</i>	{ Kilianus	{	Incipientia à C. literâ, pag. 35.
			{ Kunradus		
			{ Kuno		
			{ Incipientia à C. literâ, pag. 35.		
	{	<i>Femina.</i>	{ Kûnigûnda	{	Incipientia à C. literâ, pag. 35.
			{ Incipientia à C. literâ, pag. 35.		

L.	{	<i>Mas.</i>	Laurentius	
			Ladislaus	
			Lazarus	
			Lambertus	
			Lampertus	
			Levinus	
			Leopoldus	
			Leonhardus.	
			Leo	
			Liborius	
	{	<i>Fæmina.</i>	Lavinia	Martinus
			Leonora	Matthæus
			Livia	Matthias
			Lucia.	Mauritius
M.	{	<i>Mas.</i>	-----	Marcus
			-----	Maximilianus.
			-----	Marcellus
			-----	Melchior
			-----	Michaël
		<i>Fæmina.</i>	Maria	Moses.
			Margaretha	
			Martha	
			Magdalena	
			Monica.	

N.	Mas.	Nathan.
		Nabal
		Nabuchodonosor
		Nestor
		Nero
	Fæmina.	Nicolaus
		Nicodemus
		Nicomedes
		Noah.
		Neera.
O.	Mas.	Niobe.
		Octavianus
		Onophrius
		Oswaldus
		Oseas
	Fæmina.	Otto
		Othmarus.
		Octaviana
		Oympias
		Ottilia.
P.	Mas.	Paulus
		Panthaleon
		Petrus
		Philippus
		Polycarpus
	Fæmina.	Prosper.
		Paulina
		Petronella
		Priscilla.
		Quirinus
Q.	Mas.	Quintilianus
		Quintius.
	Fæmina.	Querquerulana.

R.	Mas.	Reinhardus	
		Reinholdus	
		Remigius	
		Regulus	
		Rochas	
		Rofinus	
		Romanus	
		Rudolphus	
		Rupertus.	
		Fæmina.	Regina
Rebecca			
Rofina.			
S.	Mas.	Salomon	
		Samuel	
		Sebastianus	
		Sebaldus	
		Severinus	
		Sigismundus	
		Sigfridus	
		Sixtus	
		Simon	
		Simonides	
	Fæmina.	Stephanus.	Sabina
			Salome
			Sapientia
			Sybylla
T.	Mas.	Thaddæus	Sophia
		Theophilus	Sufanna
		Theodorus	
		Theodoricus	
		Theodosius.	
		Theophrastus	
		Thomas	
		Titus	
		Timotheus	
		Tobias	
	Fæmina.		Theodora
			Tomyris
			Tullia.

V.	{	Mas.	Valentinus	
			Valerius	
			Vespasianus	
			Victor	
			Victorius	
			Vincentius	
			Vitus	
			Virgilius	
			Victorinus	
			Ultricus	
W.	{	Mas.	Volradus	
			Urbanus.	
			-----	Valentina.
				Veronica.
				Vigilia.
				Ursula.
				Incipientia ab F. literâ.
			Wenceslaus	
			Wendelinus	
			Wichardus	
X.	{	Mas.	Wigandus	
			Widekindus	
			Wilhelmus	
			Wolfgangus	
			Wolfhardus.	
Z.	{	Mas.	Walpurgis.	
			Xenophon.	
			Xenocrates	
			Xenophanes	
			Xerxes.	
			Xantippe.	
			Zaccharias	
			Zacchæus	
			Zoilus.	
	{	Fœmina.	{ Zara.	
			{ Zenobia.	

Nota.

Deficientibus proprijs nominibus, sumantur cognomina. Vide etiam propriorum imagines.

Hactenus animal rationale: sequitur irrationale.

Irra-

Irratio-
nale.

A.

Accipiter
Acanthis *Grigolus*
Agnus
Alce
Alauda
Alburnus
Anas
Anser
Angvilla
Angvis
Aper
Apodes
Apis
Aquila
Aries
Araneus
Asinus
Asellus *Stockfisch*
Atilus *Bremse*
Attagen
Aurivitis
Aurata

B.

Balæna
Blattæ
Bonafus
Bombyx
Bos
Bruchus
Bubalus
Bucula
Bubo
Bufo

F

C. Cabal

Caballus
 Camelus
 Catus
 Canis
 Caper
 Capra
 Caprea
 Capo
 Capricornus
 Castor
 Carduelis
 Cassia
 Cancer
 Capito (Müller piscis.)
 Carpio
 Cæcilia (Blindschleiche.)
 C. } Cercopithecus
 Cervus
 Cetus
 Ciconia
 Cicada
 Cicindulæ
 Cimices
 Columba
 Corvus
 Cornix
 Cochlea
 Coluber
 Cossus (Holzwurm.)
 Cuculus
 Cygnus
 Cyprinus.

D.	Dama	
	Dacolithus (Steinbeiß.)	
	Delphin (Piscis.)	
	Draco.	
	Echinus	
E.	Edellæ Ellritzen.)	
	Elephas	Felis
	Equus	Fiber
	Erinaceus	Ficedula (Wüßling.)
	Erucal.	Fringilla
F.		Fringillago (Kohlmaiß.)
		Fulica (Wasserhun.)
G.	Gallus	Fundulus (Gründling.)
	Gallina	Fucus (Hummel.)
	Galerita (Heubellerch.)	Fulco (Fährchen.)
	Gavia (Riebitz.)	
	Glis (Schönberg.)	Halcedo (Eisvogel.)
H.	Gobio (Kreß.)	Harenga
		Hinnulus
I.	Ichneumon	Hircus
	Juvenus.	Hirudo
	Latax	Hirundo
	Lacerta	Hoedus
	Lagopus (Goltammer.)	Hydrus
	Lacertus (Olraup.)	Hystrix
	Lampetra	
	Leo	
	Lepus	
	Lendes (Niesse.)	
L.	Linaria (Hensling.)	
	Livia (Holztaube.)	
	Locusta	
	Lupus	
	Lutra	
	Lumbricus	
	Luteola	
	Luscinia	
	Lucius	
	Lynx	

	Majalis (verschnittener Eber.)	
	Martes	
	Merula	
	Mergus	
	Melanurus	
	Merula (Kresse.)	
	Milvus (Hünereier.)	
	Mida (Bonenwürmlein.)	
M.	Motacilla	
	Monedula	
	Mulus	
	Mus	
	Mustela	
	Muræna (Lampret.)	
	Mullus (Barbe.)	
	Multipeda	
	Musca	
	Natrix (Wasserschlange.)	
N.	Nisus (Sperber.)	Pavo
	Nitedula (Johanswürm-	Parus (Maif.)
	Noerza lein.)	Palumbus
	Noctua	Passer
		Papilio
		Passer (Plateisse.)
	Oestrum (Bremse.)	Perdix
	Olor	Perca (Sperber.)
O.	Onager (Waldefel.)	Perca (Pesching.)
	Otus (Schleyereule.)	Pediculus
	Ovis	Phasianus
P.		Philomela
	Rana	Picus
	Regulus	Pica
R.	Ricinus (Hundslauch.)	Pipio
	Rubecola	Porcus
	Rubicilla (Notschwanzlin.)	Porcellus
	Rubeta	Pulex

Salus (Zetscherlein.)
Saximorda (Steinbeiß.)
Salmo
Salpa (Stockfisch.)
Salamandra (Molch.)
Sangvisfuga
Scrophia (Sammutter.)
Sciurus

S.	{	Scorpio	
		Scarabæus (Echröter/Refer.)	
		Serpens	
		Simia	
		Sitta (Nusghaer.)	
		Sorex	
		Struticamelus	
		Sturnus	
		Sturio (Stör.)	Taurus
		Stellio (Erdspinne.)	Talpa
T.	{	Sus.	Tarda
			Testudo

<i>T.</i>	(Sus.)	Testudo
	-----	Teredo (Kupfferwurm.)
	Vacca	Termus (Fleischmade.)
	Verres	Tipula (Wasserspinn.)
	Vervex	Tinea
	Velia (Heuschling.)	Tigris
	Vespertilio	Trochilus (Schneefönig.)
	Vespa	Turtur
<i>V.</i>	Vernis	Murdus
	Vitulus	Turdi (Schmerlen.)

Taurus
Talpa
Tarda (Haselhun.)
Testudo
Teredo (Kupfferwurm.)
Termus (Fleischmade.)
Tipula (Wasserspinn.)
Tinea
Tigris
Trochilus (Schneefönig.)
Turtur
Turdus
Turdi (Schmerlen.)

ARS MEMORIE.

Z.	{	Zobela.	{	Cervus
		Incipientia à C. literâ		Cercopithecus
				Cetus
				Ciconia
				Cicada
				Cicindulæ
				Cimices
				Cygnus &c.

<i>Inscriptio. Litera:</i>	{	<i>Majores:</i>	{	A
				B
				C
				D
				E
				F. &c.
	{	<i>Versicolores. Color:</i>	{	Albus
				Aureus
				Rubeus
				Viridis
				Cœruleus
				Niger &c.
				Variegatus.

A. Circinus

- A. Circinus expansus fabrorum lignariorum, cum axe.
- B. { Compedes ferrei
Juga duo bouum conjungtorum.
- C. { Cornu
Cucurbita oblonga, curva
Pepo dimidio orbe scissus
Luna corniculata
Cornu venatoris.
- D. { Caput tauri
Compes ferreus unus, quo pes hominis in triremibus
detinetur.
Jugum bovis unius
Capistrum
Lyra Apollinis
Pedicæ
Galea.
- E. { Semirotula
Pecten.
Serra fabrorum lignariorum.
- F. { Falx major
Gladius anceps major (Schlachtschwert.)
- G. { Testudo
Angvis capite erecto, & caudâ incurvatâ.
- H. { Imago elata, brachijs fursûm, & pedibus deorsûm,
extensis, cum cingulo.
- I. { Turris
Columna
Baculus
Hasta
Palo transfixus latro.

Res figu-
re simi-
lis.

K. Parietena

- K.** { Parietem scandens, & retrorsum se precipitans.
Lignum, cui acus imponitur.
Homo brachium sinistrum inflexum ad costas notas, crusq; extensum oblique habens.
- L.** { Gnomon sive quadra fabrorum.
Muscarium.
Ligo.
Securis.
- M.** { Anchora.
Tripus.
Persona manus conjungens inter crura, cervice flexa.
Scabellum tripes.
Corona imperatoria.
Circulus ferreus cum tribus pedibus (Vissac.)
Tridens.
- N.** { Homo duos baculos, vel columnas in manu habens, & harum alteri dextram superius imponens, alteram pede, vel manu sinistra tangens.
- O.** { Annulus.
Nola.
Circulus.
Pomum.
Pila.
Lucius gyratus.
Operculum.
Maleficus rotæ impositus.
Orbis quicumq; (situs).
Angvis caudâ mordēs.
- P.** { Pedum Episcopi aversum.
Cantharus cum ansâ.
- Q.** { Pedum Episcopi adversum.
- R.** { Puppa.
Homo faciem in thorace habens, brachio sinistro ad costas reflexo, crureq; oblique extenso.

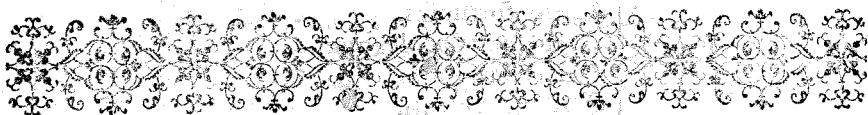
NOTÆ.

Si figuram literæ alicujus majoris non potes invenire; sume formam minoris illius literæ; ut figuram minoris literæ g. pro literâ majusculâ G. Aut sume literam ex Alphabeto Græco, Hebraico &c. Sic H. græcum figurabis per patibulum rusticum. Aut utere Alphabetis Chymicorum oculis. Aut modo placiti. Aut pone rem aliquam, ab eâ literâ, quam formare vis, incipientem: ut pro literâ L. laternam.

S. Angvis

- S.* { Angvis tortuosus.
 Terebellum cochleatum.
 Vectis chirurgicus.
 Gradus cochleati.
- T.* { Malleus murariorum
 Serpens à Mose erectus.
- V.* Circinus inversus.
- W.* Insignia urbis Vratislaviensis
- X.* { Crux
 Instrumentum, super quo ligna dissecantur
- Y.* { Furca
 Rutabulum.
- Z.* { Cacabus obliquè fissus
 Later quadratus cum obliquè inductâ vimâ.
 Ligneus quadrans, in inversione talem figuram ostendens.

T A B U L A III.

DE VOCIBUS PER SE
INFIGVRABILIBVS, VT

SUNT SYLLABÆ, ARTICULI, PRONOMINA,
adverbia, præpositiones, conjunctiones, inter-
jectiones, & vocabula lingvarum peregrina-
narum, similiaq;.

*Vox per
se infigu-
rabilis.*

Consonantia. -----

Tuus: thus
Palam: Palea, paliurus
Ego: Ege
Apud: caput
Profecto: professor
Clam: Klammer
Modicum: modium
Tenus: ebenus
Sine: Schiene / Viene
Deinceps: princeps
Valde: valvæ
Heus: Heiß
Semel: Semmel
Bis: glis, vis
Sive: Seisse
Citra: cythara
Vel: fel
Haud: Haut
Vah: Sach
Ecce: axe
Ast: Aast

Multura

Multum: stultum
 Inrus: styneus, incubus
 Cur: cor
 Cras: vox corvi crocitantis
 Hercle Hercule
 Seorsim: dorsum
 Potius: socius
 Heu: heu
 Libi: uber
 Vobiscum: episcopum
 Ancora: (Ital. h. e. etiam)
 anchora.

NOTA.

Multa etiam ad sequentem modum referri possunt: & vice versa.

Commutatio literarum & syllabarum. Pag. 51.

Adiectio vel detractio literarum, & syllabarum. Pag. 52.

Conjunctio vocum per se nullam imaginem habentium. Pag. 54.

Resolutio vocum in syllabas, certi aliquid significantes. Pag. 55.

Farrago dictionum, res aut personas visibiles denotantium, & incipientium à vocum ignotarum syllabis, vel minimis literis. Pag. 56.

Dissolutio dictionum in literas. Pag. 57.

Divisio personæ in partes. Pag. 58.

Arbitrium voluntarium. Pag. 59.

Notatio literæ primæ & ultimæ. Pag. 60.

*Adiectio
vel De-
tractio
literarū
& syllaba-
rum.*

Principium.	{	Unà: lacuna	
		Imo: Simon	
		Ex: fex, rex, lex, grex	
		Cum: viaticum, orichalcum	
		Ter: linter	
		Tu: otus	
		Abs: lalaps, cyclops	
		Alius: paliurus	
		Illum: sigillum	Intra: interula
		Intus: labyrinthus	Tuus: tutus
Adiectio.	{	Dum: effedum	Secum: fericum
		Ira: instita (faum)	Coram: corallium
		Certè: lacerta.	Parum: panariū, pa-
			Sanè: fangvine (trūū
			Prope: præsepe
			Cum: colū, coelū, coa-
			Tenus: termin9 (gulū
			Nam: navitam
			Mecum: meconium
			(Hensling.)
Medium.	{	Cum: compater, cuminum	
		Abs: abstemius	
		Non: Nonne	
		Væ, velum, velia	
		De: Deus, decurio	
		Præ: præ, præco, præbiter	
		Tu: tuba, tubicen, tuber	
		Ad: advena, advocatus	
		Sui: sutor, sudor, sura	
		Ante: antesignanus, antimonium	
Finit.	{	Eia: Ameleia	
		Intus: indusium	
		Magis: magister	
		Quasi: quasillus (Spulforb)	
		Pro: procus, proavus, prora, propola	
		Ob: obstetrix, obex	
		En: ensis	
		Per, pera.	
		Ab: abbas.	

Delectio. Pag. sequente. 53.

G 3

Delectio

	<i>Principium.</i>	
		Evax: fax
		Cujas: vas
		Adversus: ursus
		Enimverò: fero
		Idcirco: hirco
		Clam: sam
		Nostras: ohtrea
		Utinam: tineam
		Pariter: Rister
		Vestrum: oetrum (Nisse
		A stasse (Angl. h. e. sustis:)
		Eschelle (Ital. h. e. scala)
		Palam: pala (Schelle.
		Circiter: circi
		Supernè: suber
		Equidem: equi
		Pedali (Ital. h. e. calcei linei
		vel lanci:) peda.
		Marinero (Hisp. h. e. nau-
		ta:) mari
		Imparare (Ital. h. e. disce-
		re:) impar
		Caricare (Ital. h. e. onera-
		re:) carica
		Kindred (Angl. h. e. cognat-
		io:) kind.
		Eternuer (Gall. h. e. ster-
		nutare:) Esther
		Pisciare (Ital. h. e. mejere:)
		piscis.

NOTÆ.

Additum quid esse, quod auferri debet, notatur 1. Memoria naturalis acie. 2. Ablatione membrorum: capitis quidem, si à principio quid demendum: pectoris, vel huic respondentis partis, si ex medio: cauda vel alterius alicujus partis inferioris, si à fine. Ut lupus abscisso capite: aper eodem truncato: lapis, in cuius medio sit fovea: columba, resecta cauda. 3. Mutatione coloris litera vel syllaba adinenda, vel alterius alicujus signi annotatione in illo loco: ut si in Merga medio macula nigra, notetur: vel columbæ cauda, apriq; caput, alium, atq; totum, habeat colorem. Ad mptionis exempla sunt: Esaias super pyro sedens: Fabianus muli frontem perforans, vel ei insidens.

Con-

*Conjunctio vocum,
per se nullam figu-
ram habentium.*

Par, ens: parens
An, as: anas
Ab, es: abies
Ab, ortus: abortus
Ad, amas: adamas
Per, la: perla
Ad, finis: adfinis
Ante, nor: antenor
Esse, dum: essedum
Et, ille: edellæ (Estritzen.)
Qui, es: quies
An, ita: amita
An, es: ames
Non, tua: noctua
A, finus: asinus
A, per: aper
An, illa: ancilla
Te, sta: testa
Se, curis: securis
Cande, la: candela
Cum, ullus: cucullus
Re, te: rete
Cave, à: cavea
Te, stes: testes
z, es: Res

Re-

*Resolutio vocum in syllabas,
certi aliquid significantes.*

Pedamentum: peda, mentum.
 Suspectus: sus, pectus
 Sonatore (Ital. h. e. musicus:) sonat
 ore
 Formento (Ital. h. e. triticum:) sehr/
 mento
 Amicablemento (Ital. h. e. amicè:) a-
 mica, elemento
 Ributtare (Ital. h. e. submovere:) tri-
 butum, dare
 Reziamente (Hispan. h. e. rigidè:) retia,
 mente
 Domingo (Hispan. h. e. dies domini-
 cus:) do, mingo
 Desclavar (Hispan. h. e. clavum evellere)
 des, clavam
 Liberalité (Gall. h. e. largitas:) liber,
 alite
 Caquater (Gall. h. e. garrire:) coqua,
 ter
 Enterrer (Gall. h. e. sepelire:) Ente/
 rōhr
 Ἄφῆς (cimex:) Aff/iß
 Οξύβαλον (acetabulum, ein Zunft-
 schüßlein:) Ochs/iß/favum
 Μελανθῶ (Neptunus:) mel, an-
 thos.

Farra-

*Farrago
dictionū,
res aut
personas
visibiles
denotan-
tium, &
incipien-
tū a vo-
cū igno-
tarū vel:*

Syllabis.

Casus; Carolum *sus* mordet
Apis: Adelgunda *piscem* vorat
Lutetia: Lucretia *regit* tibiam *arenā*
Prælium: Prætor *ligat* umbilicum
Mandragora: *mancipium* draconem *gobios* devo-
rantem comprehendens, & alius superveniens
rano draconem percutiens.
Artificium: Arnoldus & Timotheus *ficu* *cient* um-
bram.
Contre (Gall. h. e. contra:) Conradus *trem*it
Pour (Gall. h. e. ob:) Polycarpus *urticam* habet
Almorzar (Hisp. h. e. jentare:) Albertus *mordet*
zaram.
Niente (Ital. h. e. nihil:) Nicolaus *ensem* tenet.

NOTÆ.

Licet ad majorem facilitatem dictioni, si à vocali incipi-
at, consonantem præponere: & vice versâ. Tum verò signū
additionis notetur, v. g. pro Anne Ranne: pro bis, apis.
Licet etiam loco nominum, prænomina & cognomina su-
mere.

Literis.

Bar; Benedictus *argillam* tractans
Alacer: Andreas *lacer* vestibus
Roche (Gall. h. e. rupes:) Reinhardus & Otto *che-*
lidoniam colligunt
Caldero (Hisp. h. e. ahenum:) Casparus *alligat* De-
metrij rotam.
Cantina (Ital. h. e. cella:) Christianus *amputat* Ti-
mothei nasum.

NOTÆ.

Parte alicujus dictionis majore formatâ, credi vix potest, quam promptè reliquum,
quod deest, naturalis memoria suppediter. Non igitur opus est formatione syllabarum
omnium.

Vt autem admoneris, rem totam pro syllabâ positam esse, ut cum baculus ad syllabam
Ba exprimendam assumitur: debet colore, figurâ vel materiâ, vel omnibus simul, diver-
sus esse ab eo baculo, qui pro seipso positus est. Quamvis etiam sola naturalis memoria
facile hic sciat interstingere.

H

Diffolu-

*Dissolu-
tiodictio-
num in
literas,
harumq;
expresio
vel per:*

*Per-
sonas.*

*Acti-
ones
&
passi-
ones
cum
perso-
nis &
rebus,
ita ut
aptè
coha-
reant.*

Ipsè: Isaac, Petrus, Simon & Elaias in circo sedentes
& deliberantes, vel disputantes.

Meus: Margarètha, Eva, Ursula, & Susanna circa mē-
sā sedētes, & coronas nectētes vel lac comedentes.

Egomet: Erhardus, Gregorius, Otto, Martha, Esther
& Tullia, chartā ludentes.

Σάυα: Severinus cum Ottiliā, & Martinus cum Albi-
nā circa vas saltantes, vel quid aliud agentes.

Et: Elias & Thomas confabulantes.

An: Antonius nolā clangens.

De: David Elisabethæ donans quid manu occulratū.

Ex: Eusebius Xenium adferens.

Phu: Philippus Helenam ungit, vel vincit.

Nec: Nicodemus edit caseum. (mas.

Clam: Christophorus Lavat Annæ Manus, vel Mam-
Intūs: Ioannes & Nathan trahunt Ursulæ subuculam
vel strophium.

Ultinam: Ulricus, Tobias & Iacobus Necant Ambro-
sium Malleo. (plastro.

Juge: (Gall. h. e. iudex:) Ioannes Fulnus Glutinat Em-
Place (Gall. h. e. platea:) Petrus & Laurentius Ampu-
tant Chrysostomi Erinaceum.

Silla (Hispan. h. e. sella:) Sebastianus & Jeremias Lædunt
Luciam Acinace.

Φοβέω (perterrefacio:) Fridericus & Otto Frangunt
Elisabethæ Ollam.

Cirugio (Ital. h. e. cerasum:) Catharina & Iustina Rapi-
unt Erasmi Grammaticam.

NOTE.

Dictiones tum demum in literas vel syllabas resolvuntur, cum neq; ipse integra,
neq; ipsarum partes maiores aliquid figurabile significant. Tunc enim illas, in literas,
vel syllabas resolvo, easq; exprimo per alias voces, quæ tales literas aut syllabas initiales,
vel unam, vel (quod melius) plures habent. Contrā, si dictio formanda sit brevissima, li-
cet etiam alias voces, ut integra sententia fiat, addere: ut An: Abrahamus Na-
sum emungit. Primus locus debetur personæ: secundus verbo activo, passivo, neutri aut
deponenti: tertius personæ vel rei: quartus instrumento & loco in, ad, e, vel per. Sufficit
priores saltem aliquot literas formasse, quippe memoriā naturali solā, reliquas, nullo fe-
rè negotio adyacente.

Divi-

*Divisio imaginis
sive personæ
in caput, manū,
pectus, ventrem,
& crura
seu pedes.*

AB: Hic in dextrâ imaginis parte ponatur *circinus expansus cum axe*, in medio ejus: in sinistrâ *compedes ferrei*.

HOC: Persona fingatur *brachijs sursum extensis*, *cingulo applicito*, & *cruribus dilatatis*, ad figurandum nimirum literam H. Dextra manus gerat *circulum*: sinistra *cucurbitam dimidiatam*.

FEN (Gall. h. e. ignis:) Imago in dextrâ tenens *falce* majorem, in sinistrâ *serram*, in pectore *circinum inversum*: vel Fridericus in dextra *Elleborum*, in sinistrâ, *urticam* habens.

CODA (Ital. h. e. cauda:) Christianus in dextrâ habens *pilam*, in sinistrâ *hyram Apollinis*, in pectore ad collum ligatum *circinum cum axe*.

LUGAR (Hisp. h. e. locus:) Laurentius in dextrâ gerens *ligonem*: in lævâ *vesicam*: in pectore sive sinu *gallum*: in ventre *avenam*. In dextro crure litera R. aureo colore scripta videtur.

COUSIN (Gall. h. e. confangvineus:) Imago in dextrâ *dimidiatum peponum* gerens: in sinistrâ *pomum*: in pectore, *circinum inversum*: in ventre *anguem torruosum*: in dextro pede *baculum*: & in sinistro literam majusculam N. rubeo colore pictam.

NOTA.

Optimè egeris, si (quod vel à mediocriter exercitato fieri potest) coherentiam fingas: v. g. dum, in exemplo penultimo, Laurentius ligone vesicam perrumpit, gallus perterrefactus è sinu exilit, avenamq; devorando, in causâ est, cur glumæ aureum litera R. colorem deturpent.

Nullam.

Et: malum Punicum
 In: cucurbita
 Propter: nux
 Ex: avellana
 Quia: oliya
 Sed: Pyrum
 Ego: uva
 Profecto: ficus
 Hui: persicum &c.

Arbitrium vo-
 luntarium ob-
 servando lite-
 ram vel:

Primam.

Prater: prunum
 Non: nux
 Citra: citrium
 Cum: coroneum
 Ab: armeniacum
 A: avellana, amygdalum
 Con: castanea
 Propter: pinea, pistacia
 Trans: tribulus aquaticus
 Circa: cerasum
 De: dactylus
 Cis: cappares
 Si: sambucus
 Juxta: juniperus
 Super: sorbus
 Forte: ficus
 Clam: carica
 Ubi: uva
 Ob: oliya.

Nota-

Notatio
literae pri-
mae & po-
stremae vel
etiam plu-
rimum, &
per:

Inscriptionem.

Subito: SO
Agedum: AM
Enim: EM
Fuego (Hisp. h. e. ignis:) FO
Diece (Ital. h. e. decem:) DE
Coutil (Gall. h. e. culcitra:) CUL.

Rationa-
le.

Illic: Josias & Casparus aliquid a-
gentes.
Procul: Paulus Osculatur Lasarum.
Octies: Onofrius Tegit Syllabam.

Animal.

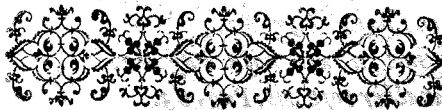
Irratio-
nale.

Nempe: Nicolaus Mactat Equum.
(adv. notis Clarificium:) Zaccharias
Necat Suem.
Tynne (Angl. h. e. stannum:) Theo-
dorus Nudar Elisabetham.

Rationa-
le & irra-
tionale
simul.

Circa: Carolus Recreat Asinum.
Canela (Hisp. h. e. cinamomum:)
Christophorus Numerat Albur-
nos.
Anitra (Ital. h. e. anas:) Andreas Te-
net Aquilam.

Reliquorum modorum aliquem, quibus literae sunt formatae
superius.

TABULA IV.

DE PROPRIIS NOMINIBUS.

		Simson: Portans valvas portarum. Adam: Eius pomi. Abraham: Mactans filium. Scanderbeg: Nudè digladians. Judith: Caput Holofernis. Abigail: Offerens dona. Solymanus: Vienna obsessa. Romulus: Roma, lupa. Joseph: vestis cruenta.
	<i>Facinus egregium.</i>	
	<i>Personae jussu nominis.</i>	Augustus, Imperator: Augustus, Princeps An- haltinus. Maria, Regina Ungariæ: Mulier ejus no- minis. S. Paulus: Vir ejus nominis. Elisabetha, mater Joannis Baptistæ: Elisabe- tha aliqua nota.
<i>Propria nomina.</i>	<i>Personae ipsa, vel ipsius effigi- es.</i>	Rudolphus II. Imperator: ipsemet, notus si- sit. Rudolphi II. ignoti effigies. Henricus IV. Galliæ rex: Rex ipse. Henrici effigies. Elisabetha, regina Angliæ: Regina ipsa vel se- mel duntaxat visa. Elisabethæ effigies.

Etymologia. Pag. 62.

Insignia, alcave nota. Pag. 62.

Character corporis. Pag. 63.

Etymologia.

Cicero: cicer
 Bonifacius: benefactor
 Ovidius: casus ovillus (per jocum.)
 Chrysostomus: aureum os
 Clara: facies clara
 Dorothea: donum divinum
 Margaretha: margarita
 Barbarossa: barba ruffa
 Petrus: Petra
 Agatha: bona
 Albina: albedo
 Benedictus: benedictus
 Cunradus: kuh/rath
 Christophorus: Christum ferens
 Catharina: pura
 Euphemia: fausta acclamatio.

*Insignia ali-
e venote.*

Petrus: clavis major
 Judas: locus
 Gallia: tria lilia
 Bohemia: leo
 Alvenslebius: quatuor rosæ
 Hercules: Clava
 Paracelsus: gladius
 Rogerius Bacchon: salamandra
 Hermes Trismegistus: tabula Smaragdina.
 Hala Saxonum: luna corniculata, cum duabus stellis.
 Sprottavia (Silesiæ urbs, patria authoris) Tres turres
 cum duobus cornicinibus & aquilâ.

Chara-
cter cor-
poris.

Scanderbegus: labia cruenta
Lasarus: ulcera
Zopyrus: nares & aures resecta
Petrus: calvitie
Joannes Fridericus Elector: cicatrix.
Clemens VIII. Papa: nodi in articulis.
Abfolon: longa casaries.

Capito

Fronto

Auritus

Labeco

Loripes

Oenobarbus

Myftax

Aruncus

Bucco

N. N. N.

Lagochylus

Gibbosus

Herniosus

Verrucosus

Gelasinus

Scabiosus

Sex digiti

Nasus vel:

longus

simus

aquilinus.

NOTA.

Fieri potest, ut nomen persone, quantumlibet notissima, non statim succurrat: ideoq; si v. g. pro Friderico imperatore, posueris Fridericum aliquem tibi notum, dabis in dextram ejus falcem, & in sinistram, puppam.

Substan-

TABULA V.

DE SUBSTANTIVIS.

*Virtus vel
vitium.*

Passer: falacitas
Testudo: tarditas
Pavo: superbia
Formica: labor
Upupa: foetor
Corvus: nigredo
Vulpes: piscatura per caudam.
Nicotiana: cerebri expurgatio
Euphrasia: visus acutus.

*Simili-
tudo
forma
velmo-
rum.*

Argentum: stannum Anglicum.
Absynthium: abrotanum
Aurum: orichalcum
Spira: serpens tortuosus
Circulus: corona.
Dux belli: nauclerus
Plebs: belua multorum capitum.

*Substan-
tivum.*

*pars Totius, aut species Gene-
ris: vel vice versa Totum
pro parte, & Genus pro
specie.*

Navis: anchora
Bibliotheca: liber
Bellum: lancea
Urbs: turris
Cervus: cornu cervinum
Elephas: ebur
Pœna: scutica, fidicula
Destillatio: alembicum
Trumentum: triticum
Pomum: pediculus
Vermis: lumbricus
Arbor: pyrus, radix, ramus,
folium
Homo: manus
Animal: taurus
Aromata: zinziber, cinamo-
mum.

J

Vinea

Vinea: uva, pampinus
 Domus: scamnum
 Egyptus: Alexandria
 Morbus: hydrops
 Mensa: fulcrum
 Culina: tripus, forceps signarius.
 Officina pharmaceutica: mortari-
 um.
 Anchora: navis
 Venabulum: venatio
 Salix: arbor
 Jupiter: planeta
 Argentum: metallum.

Metallicus: semicinctium
 Sponsa: annulus
 Papa: corona triplicata
 Imperator: corona Casarea
 Rector: habitus Rectoralis
 Rex: corona simplex
 Elector: habitus electoralis
 Judæus: pileus ruber, aliudve signum.

Signum.

Coquus: culter major, cochleare
 Mendicus: Capsa panaria
 Sartor: ulna
 Aurum ☉
 Argentum ☽
 Cuprum ♀
 Stannum ⚡
 Ferrum ♂
 Plumbum ♄
 Vitriolum Ⓢ
 Alumen ○ &c.

TABULA VI.

DE ABSTRACTIA.

Subjectum. { Castitas: Joseph suspiciens
 Patientia: Iobus suspiciens
 Pulchritudo: Esther suspiciens
 Sapientia: Salomon templi fornicem contem-
 plans
 Incestus: Balena (Rauschor) scopulus scandens
 Humiditas: Aqua e canali in sublime erumpēs.
 Duricies: Lapis in monte, vel alio quodam lo-
 co edito repositus
 Robur: Cauda crocodili erecta.

NOTA.

*Ne error contingat inter huiusmodi substantiva,
 & adiectiva ipsa: exempla praecedentia & se-
 quentia cavere iubentur.*

*Abstra-
 ctum.*

Oppositum.

{ Divitiæ: Lasarus suspiciens
 Parvitas: Goliath manum altè erigens
 Juventus: Nestor suspirans
 Duricies: Oleum ab igne in altum evolans
 Fortitudo: Puellus super mensâ
 Amaricies: Saccharum super fornace, exic-
 candum.
 Magnanimitas: Lepus saltu collem petens
 Constantia: vertumnus, mulier crines pectens
 Mundicies: Upupa arbori infidens
 Debilitas: Milo Crotoniensis.

Consequens.

{ Blasphemia: Lingvæ amputatio
 Prudentia: Consiliarius, consul, prætor
 Siccitas: Cometa, terra rimis plena, febris
 Paupertas: Humiliatio
 Ebrietas: Cephalalgia, vomitus, hydrops,
 scortatio, homicidium
 Eruditio: Modestia.

Causa.

Divitiæ: Mercatura, thesaurus repertus, hæreditas ampla

Ariditas: Sol, canicula

Egestas: Crapula, naufragium, spoliatio

Continentia: Penis manu cohibitus

Puritas: Aqua, ignis

Tristitia: Pecuniæ jactura, vel aliud infortunium.

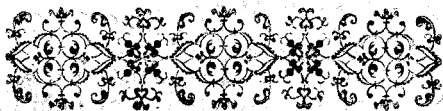
Amœnitas: Ver

Pingvedo: Cerasa

Diligentia: Ferula

Dulcedo: Digestio

Fœcunditas: Salvia &c.

T A B U L A VII.

DE ADJECTIVIS.

Albus: liliū album ad terram propensum,
 olor capite aquis immerſo
 Amarus: absynthium pedibus conculcatum,
 fel à lanio humi projectum
 Ambulans: Aristoteles ingemiscens, cornix
 super arenā spatians
 Amens: Pelicanus
 Animosus: Leo
 Audiens acutè: Capra
 Austerus: Corvus strutiocamelus
 Blandiens: Felis, canis
 Calvus: Petrus, Paracelsus
 Castus: Joseph, Lucretia
 Clarus: Sol, cryſtallus, ſtiria
 Conſtans: Hedera
 Crudelis: Leæna, Joannes Baſiliades Moſ. o-
 rum Dux
 Devotus: Alauda, pulli corvorum
 Docilis: Simia, elephas, pſittacus
 Doctus: Aristoteles, Ramus, Theophra-
 ſtus
 Dives: Crœſus, Cræſſus
 Egenus: Iruſ, Laſarus
 Ebrius: N. N.
 Felix:
 Fidus: Achates, ſus
 Fœcundus: Lea, Lepus, Mus, Comitiffa Ho-
 landica
 Formidabilis: caput leonis
 Fortis: Hercules, Tamerlanes
 Fraudulentus: Crocodilus

*Subjectum.**Oppositum.**Pag. 71. i**Consonan-**tia. Pag. 72.**Signum.**Pag. 74.*

Adjecti-
vum.

Furax: corvus
 Gemen: turtur
 Cratus: ciconia
 Gravis: lapis, plumbum
 Humidus: aqua, pluvia
 Immundus: porca
 Imbecillus audacior: vespertilio
 Importunus: pulex
 Impudens: musca fronti insidens
 Impudicus: uxor Potypharis
 Indocilis: asinus
 Indomitus: taurus
 Infensus: noctua, angvilla
 Inconstans: hirundo
 Infidus: canis
 Ingratus: cuculus, columba
 Iracundus: gallus Indicus
 Instabilis: vespertilio
 Lascivus: vitulus
 Lachrymans: vitis deputata, Heraclitus
 Libidinosus: passer, hircus
 Longævus: Matthusalem, Nestor, cervus
 Loquax: psittacus, anas, anser, monedula,
 pica, farnus.
 Lucifugus: otus, vespertilio
 Maledicus: angvis, Simæi
 Magnus: Polonus ille, qui nuper Lipsiæ fuit,
 Goliath, Saulus, taxus.
 Mansuetus: agnus
 Mundus: catus
 Mutus: piscis
 Niger: Æthyops, carbo
 Nudus: canis Indicus, infans
 Otiosus: ficus, cicada
 Patiens: Jobus
 Pius: Maria, soror Lazari, Æneas

Providus: formica
 Prudens: serpens
 Pulcher: Absolon, Sufanna
 Purus: aurum
 Querulus: Thamar soror Absolonis, Jephthe filia.
 Rarus: corvus albus, hirundo alba
 Recalcitrans: mulus
 Rugiens: leo
 Sapiens: Salomon, Solon
 Saltans: urfus
 Sævus: Tygris
 Siccus: suber
 Simplex: columba
 Sollicitus: Martha
 Somnolentus: glis
 Sordidus: upupa
 Sublimis: accipiter, aquila
 Superbus: pavo, equus, virgo
 Timidus: cuniculus, lepus
 Tegens lapsus: simia mingens
 Versipellis: vulpes
 Vigil: grus, gallus
 Vorax: lupus
 Zelotypus: Pinehas, filius Eleazaris.

Oppositum.

Durus: oleum
 Magnus: pygmaeus
 Constans: mulier calceos induens vel exuena
 Dives: Lasarus
 Juvenis: Matthusalem
 Fortis: infans, filicernium
 Sapiens: Rechabeam
 Insuper: Salomon
 Misericors: Tygris
 Bonus: Diabolus
 Albus: Echyops, carbo, corvus
 Dulcis: aloë, absinthium, fel, centaurium

Sedens:

Sedens: cornix, Aristoteles
 Animosus: cervus
 Videns: talpa, cæcus
 Caudatus: simia, capra
 Cornutus: asinus
 Audiens: surdaster
 Calvus: Absolon
 Crudelis: agnus
 Simplex: vulpes
 Docilis: asinus
 Fœcundus: elephas
 Formidabilis: puella formosissima
 Debilis: Hercules
 Fraudulentus: columba
 Ingratus: ciconia
 Levis: Saxum, plumbum
 Gravis: pluma
 Humidus: suber
 Mansuetus: taurus
 Gratus: cuculus
 Taciturnus: monedula, mulier, pica, pſittacus, mola
 Loquax: piscis
 Otiosus: apis, formica
 Impatiens: Jobus
 Vigil: glis, Apostoli dormientes
 Sommolentus: gallus, grus
 Humilis: pavo, equus
 Audax: lepus, cuniculus
 Cæcus: lynx, aquila.

N O T A.

Quæ minùs in generibus erres, poteris v. g. pro Canorus, Cygnum
 ponere: pro canora, Cicadam: pro Canorum, Musicum aliquod
 instrumentum. Quamvis labor ferè sit supervacaneus; natura-
 lis enim memoria per se plerumq. novit discernere.

Conse-

Turpis : orbis
 Agrestis : tyrocestis
 Purus : urus, murus, melanurus, nurus
 Foedus : hoedus
 Cordatus : chorda, ocreatus
 Amens : dens
 Prudens : rudens, tridens
 Parcus : porcus, hircus, Marcus, Argus
 Pavidus : avis
 Tardus : turdus
 Dives : ribes
 Paucus : daucus
 Vilis : bilis
 Durus : dumus
 Mollis : follis, *μολγός* (culeus federnsack) nullus.
 Tener : gener
 Crudus : rubus
 Dulcis : ulcus
 Acerbus : Cerberus
 Amarus : marum, amaracus, amaranthus
 Siccus : ficarius
 Rigidus, rivus
 Fervidus : ervus
 Molestus : Palimpsestus, testis, quaestus.
 Benevolus : nævus
 Invidus : foetus
 Latus : pætus, legatus, lepus, cetus.
 Tristis : restis
 Plenus : Venus
 Bonus : ebenus, *ον* (asinus, fusus, axiculus, verpus.)
 Vacuus : acus, lacus
 Integer : ager, onager
 Lacerus : acervus
 Novus : ovis
 Nudus : nidus

Consonan-
tia.

Parvus: arcus
 Altus: saltus
 Planus: Capellanus, sinus
 Domesticus: domus
 Rectus: pectus
 Curvus: corvus
 Serenus: eremus
 Clarus: clavus
 Obscurus: sciurus
 Securus: securis
 Macer: maceries
 Sanus: hamus
 Mortuus: abortus
 Beatus: creatus, meatus &c.

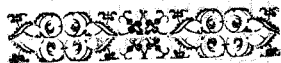
Pacificus: olea
 Triumphabundus: vexillum
 Sanctus: circulus aureus
 Regius: corona
 Iustus: bilanx
 Potens: orbis cum cruce
 Nobilis: insigne
 Stultus: nolæ
 Doctus: liber, habitus singularis
 Avarus: crumena, locus, saccus auro refertus
 Iracundus: labia sanguinolenta, oculi scintillantes
 Celer: pedes vel humeri alati
 Mortuus: crux, scamna præ foribus reposita
 Lætus: fercum impositum, pileus cristatus
 Senex: scipio, cani, tergum gibbosum
 Puerilis: puer baculo infidens
 Vinosus: vas vinarium
 Bellicosus: arma
 Bibax: poculum, cantharus vel vitrum præ grande
 Temperans: poculum exiguum
 Superbus: speculum

Signum.

Eternus: circulus
 Mortalis: arenarium, calvaria
 Fortis: columna major
 Infamis: Stigma inustul
 Perjurus: digiti refecti
 Egrotus: decubitus
 Somnolentus: oculi nictantes
 Tristis: frons caperata
 Claudus: pes ligneus
 Gravis: barba promissa
 Incombustibilis: salamandra
 Durissimus: Adamas
 Astronomicus: astrolabium
 Medicus: urinale
 Chirurgicus: specillum

NOTA.

*Quaedam tamen horum videntur potius ad subjecta referenda
 esse, quippe quibus excellenter insunt.*

T A B U L A VIII.

DE VERBIS.

Amar: amarus

Juvare: uva

Hortari: hortus

Ovare: ovum

Docere: cera, Ceres

Silere: ilex

Video: vidua

Mordeo: hordeum

Fleo: leo

Maneo: manus

Placeo: placenta

Jubeo: jubar

Sorbeo: sorbus

Langveo: angvis

Egeo: Ege

Ardeo: ardea

Fateor: fartor

Lego: ligo

Scribo: scriba

Disco: discus

Cado: cadus

Fundo: funda

Haurio: auris

Aperio: aper

Savio: savum

Salio: sal

Suffio: Sophia

Nuncio: nuncius

Cano: cantor, æditus

Decipio: Alchymista spurius

Fœneror: Judæus

Glomero: araneus

Neo: bombyx, netrix

*Consonan-
tia.**Verbum.**Animal rationale vel irra-
tionale, id maxime agens.*

Navi

Navigo: sciurus, nauta
 Seco veram: hippopotamus
 Applico: lyfte. em: ibis, ardea
 Vomo: canis, bibo
 Confido: ciconia
 Rejuvenesco: coluber, cancer, gammarus,
 phoenix.
 Refurgo: musca, hirundo
 Mactō: lanius
 Laboro: formica
 Rudo: asinus
 Rugio: leo
 Balo: ovis
 Hinnio: equus
 Crocito: corvus
 Eiulo: infans
 Latro: canis
 Servio: servus
 Molo: molitor
 Egeo: mendicus
 Disco: scholaris
 Pingo: pictor
 Curro: tabellarius
 Doceo: præceptor, doctor
 Lavo: balneator
 Sartio: sartor.

Instrumentum. Pag. 77.

Gestus concurrens. Pag. 77.

Consequens. Pag. 79.

Proverbia. Pag. 78.

Similia exempla & fabula. Pag. 80.

Instrumentum cum quo vel circa quod.

Scribo: calamus
 Bibo: cyathus
 Quiesco: lectus
 Lavo: aqua
 Ungo: unguentum, oleum
 Mordeo: dentes
 Occupor: adium extractio
 Lego: liber
 Audio: auris
 Sono: campana, tintinnabulum
 Vincio: vinculum
 Neo: acus, vestis lacera, duplarium
 Mulgeo: uber, mulctral
 Sorbeo: cochlear
 Navigo: navis
 Scindo: culter
 Findo: cuneus
 Olfacio: olfactoriolum
 Pingo: penicillus
 Aro: gleba, vomer
 Ardeo: ignis
 Luceo: sol, fax.

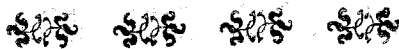
Gestus concurrens.

Taceo: impositus ori digitus
 Benedico: crucis formatio
 Furor: marsupij resectio
 Ningo: traha
 Gaudeo: brachium elatum
 Mœreo: cubitus subfractus
 Pœnitet: capitis frictio
 Indico: index porrectus
 Rogo: manus complicata
 Recuso: capitis vibratio
 Ausculto: oris apertio
 Annuo: capitis flexio
 Jejuno: surgens à mensa post carnem appositam

Supplico: procidentia
 Honoro: caput apertum
 Damno: carione noto
 Amo: osculatio
 Suspicio: caput sublatum
 Doleo: manus imposita
 Superbio: supercilium attollo
 Minor: digitus morsus
 Edisco: liber clausus, digito interposito
 Auxilior: porrecta manus
 Audio: aures arrectæ
 Dormio: nictatio capitis
 Blandior: caput mulceo
 Ignosco: manum præbeo
 Contemno: barbæ resectio.

Coquo: ferculum carneum
 Jaculor: vexillum sericeum, poculum argenteum
 Lugeo: facies mœsta
 Studeo: pallor faciei
 Heluor: Corneliu
 Cesso: falcem vel aliud instrumentum paxillo affigo.
 Furor: patibulum
 Peiero: digitorum amputatio
 Scortor: bubo venereus, penis mutilatio
 Vinco: triumphus
 Molo: farina
 Pingo: effigies
 Curro: pedes lassi
 Terrefio: horror
 Frigeo: membrum rigiditas.

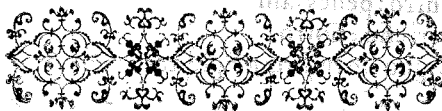
Consequens.

Prover-

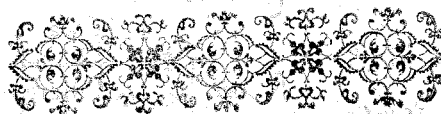
Proverbia.

Prohibere: efficiam post hac ne quenquam voce laceffas.
 Invidere: trumphantur utilia Codro.
 Finire: ite domus saturæ, venit hesperus, ite capellæ.
 Adolescero: jam fragiles poteram à terrâ contingere ramos.
 Adjuvare: ego hoc te fasce levabo.
 Delectari: hic gelidi fontes, hic mollia prata.
 Delitescere: mihi tum quam molliter ossa quiescent.
 Desiderare: cur dextrâ jungere dextram non datur?
 Mentiri: pariter facta atq; infecta canebat: Cancer leporem capit.
 Incipere: scindere glaciem: aperire januam.
 Discrepare: Herculis cothurnos aptare infanti: Cerdoparvo pedi magnum calceum applicans: vel viceversa.
 Gratificari: Ranæ aquam (subministrare)
 Dissimulare artem: Mercurius infans.
 Infectari defunctos: jugulare mortuos.
 Invertere: leporibus venari canes: ovis lupum devorans.
 Extollere: elephantum ex muscâ facere.
 Ineptire: anus saltat: senex nucibus ludit: camelus saltat.
 Corrigere: incudi reddere.
 Cæcutire: in canis podicem inspicere.
 Conjecturare: palpare in tenebris.
 Obscurare: pulverem oculis offundere.

*Similia exem-
pla, & fabule.*

Domare: triremibus affigere.
Domari: canis lignum alligatum portans, vel catenâ
vinctus.
Incarcerari: avis a vete inclusâ: Baiazethes.
Emergere: granum sinapi.
Infanire: canis rabidus.
Intervenire: lupo in fabulâ.
Ulcoisci: serpens & angvillâ.
Variare: vespertilio.
Mentiri: sutor & Mercurius.
Sperare, spes relicta in corbe.
Calumniari: lupo excoriatus.
Placere: pater & filius cum asino peregrinantes.

ARS MEMORIAE.
T A B U L A I X.
DE SENTENTIIS.

Sententia.	No- tatio pri- ma:	Littera.	<i>Stai sua ciuiz dies, & inelu- tabile futum.</i> Prima littera figuretur se- cundum ta- bulam supe- rius depictā, vel per:	<i>Ani- mal:</i>	<i>Rati- onale.</i>	{ Sebastianus Stephanus Sufarna Salome.	{ Scorpio Salmo Serpens Salamandra.
				<i>Instrumenta similia.</i>	{	Angvis tortuosus Vectis Chirugi- cus.	{ aurco argenteo rubro viridi &c.
				<i>Inscriptio littere majusculæ S.</i> <i>colore:</i>			
			<i>Miledicentia stultorum ihe- saurus, quem in lingua recō- ditum habent.</i> Prima littera formetur vel per:	<i>Ani- mal.</i>	<i>Rati- onale.</i>	{ Martinus Melchior Margaretha Martha.	{ Milvus Monedula Melanurus Murana.
Sententia.	Summa siue conceptus rei per imagines:	Syllaba. Pag. sequente. 82. Formatio vocis. Pag. 83.		<i>Instrumenta.</i>	{	Tripus Circulus trium pedum mensarius (Gigac.) Tridens.	{ flavo nigro cœruleo &c.
				<i>Inscriptio littere majus- culæ M. colore:</i>			
				<i>Proprias. Pag. 84.</i>	{	Historias. Pag. 85. Fabulas. Pag. 86.	
				<i>Improprias:</i>	{	Similitudines Pag. 87. Proverbia. Pag. 88. Hieroglyphica. Pag. 90. Somnia & visiones. Pag. 91.	
			<i>Modus ex omnib. vel ex aliquibus compositus. Pag. 92.</i>				<i>Sylla-</i>

*Gaudia non
remeant :
sed fugiri-
va nocent.*

Mutatio. Gau { Gau
 Thau.
Adjectio. Gau { Gau
 Gaufape.
Resolutio syl- -- -- --
ba.

Gregorius Amans
Ursulam.
Godefridus, Albina &
Veronica confabu-
lantes. (Ursulat.
Georgius Anserem

*Divisio
personæ.*

Imago vel persona in dextrâ Testudi-
nem; in sinistrâ Acanthidem, in pecto-
re Umbraculum suspensum gerens.
Gabriel dextrâ Forcipem cochleatum,
levâ circinum tenens.
Gedeon dextrâ Absinthium, sinistrâ
Urticam ostendens.

*Notatio li-
teræ primæ &
ultimæ.*

Gabriel & Ursula saltantes, vel quid
aliud agentes.
Georgius Verrrens vel Vomens.

*Sylla-
ba.*

Consonantia. { Strenu
 Drech
 Sec

Commutatio. --- -- ---

{ Stro
Tres
Erst.

*Strenua in-
genia, quo
plus recessus
sumunt, hoc
maiores im-
petus edunt.*

Adjectio. { Astra
 Esther
 Etraal
 Etrauß.

Resolutio. --- -- ---

Salomon, Theodosius,
Rupertus & Esaias lu-
dètes globulis vitreis.
Sigismundus Terret
Rudolphum Ense.
Stephanus Truncat
Rosinæ Erinaceum.

*Divisio
personæ.*

Persona habens in capite angvem tor-
ta sum: in dextrâ crucem: in sinistrâ
cantharum: in pectore Electrum.
Sufannula in capite terebellum: in
dextrâ puppam: in levâ ebur habens.
Samuel in capite sedentē habens Tur-
turem: dextrâ Rapum: sinistrâ Esulam o-

*Notatio li-
teræ primæ
& ultimæ.*

Sybilla Ejulans. (stendens.
Sciurus & Echinus ludentes.
Color aliquis oculos maximē ad se
se alliciens.

L 2 For-

Forma-
tio vo-
cis.

Prima. O-
pes ejus mo-
di parandæ,
quæ navi
fractâ, si-
mul cum
domino
queant e-
natare.

Subjectum.

*Instrumen-
tum cum
quo, vel cir-
ca quod.*

Signum.

Joseph Arimathæensis
Croesus
Midas
Crassus
Pactolus
Callicrates
Cinyra.
Aurum
Argentum
Lapis Philo-
sophorum
Oves
Cameli.

Catena aurea
Armilla
Margaritæ
Crista preciosa
Vestis sericæ
Pedissequi
Locus ære gravis.

Pica
Pistracus
Mola
Monedula
Crepitaculum Argitæ
Turtur
Cornix
Scopulus
Cicada
Littus.

Subjectum.

Oppositum.

*Consonan-
tia.*

Signum.

Præcipua.
Percôtato-
rem fugito,
nam garu-
ly idem est.

Ariolus
Pfarr
Variolis
Narx
Staar.
Digitus ori impositus
Os ferè præclusum
Lingva amputata
Os obturatum
Homo Plinianus solo odore vi-
vens.

Imagi-

Omnis planta, quam non plantavit pater ille meus cœlestis, eradicabitur. *Plantam eradicans & procul a se rejiciens.*

Ut undam trudit unda, & fluctus sequenti fluctui cedit: sic dies pellitur die, malaq; præterita premuntur novis. *Mare undosum.*

Qui amat filium suum, assidue flagella ei adhibiturus est, ut lætetur de eo tandem. *Pater virginis vel flagello filium alacriter cedens.*

Ejus, qui ex aegritudine bene cibatur, corpus nihil proficere, malum. *Macilentus lecto assidens & multum vorans.*

Si quis vult me sequi, abdicet seipsum, & attollat crucem suam quotidie & sequatur me. *Crucem humeris imponens, & omnibus post sese relictis Christum sequens.*

Cum quidam corpulentus ac nitidus homo haberet equum macilentum & strigosum, rogatus quid esset in causâ: respondit, mirum non debere videri, si equo suo esset habitior: quandoquidem ipse se pasceret, equum autem curaret servus. *Eques pingvis, equo strigoso insidens.*

Qui tæbe molestantur, si sputum, quod extusi sunt, grave olet injectum carbonibus, & capilli à capite defluunt, lethale. *Phibiscus in prunas expuens, quem nares obturantem mors à tergo accedens, crinibus trahit, relicta in capite calvitie.*

Scripta cave relegas, blandæ servata puellæ: constantes animos, scripta relicta movent. Omnia pone feros quamvis invitus in ignes: Et dic ardoris sit roguis iste mei. *Literas in ignem conjiciens.*

Bucephalus Alexandri Magni equus, quoties nudus esset, equisonem in tergum admittebat: ornatus verò regijs phaleris neminem ferebat, nisi regem ipsum, in reliquos omnes ferociendo. Ita quidam tenues quemvis ferunt, divites verò facti despiciunt vulgares. *Equus phaleris superbient & ferociens.*

Hiskia fregit statuas, & contudit serpentem æneum, quem fecerat Moyses, eo quod Israelitæ adolerent ei. *Fractura statuarum & ducti serpentis.*

Mulier nequicquam exornata est bene, si morata est malè. *Mulier vestium splendido, & vultu torvo ac minaci.*

*Imagines
proprie.*

Turcici imperatores neminē ex legatis exteris ad se adire permittunt, nisi mediū inter cubicularios suos, brachia legati implicita suis teneantes. *Legatus aliqui ita implicitus.*

Tamerlancs Seytharum imperator nervis adeo validis & laertis firmis fuit, ut Scythici arcus ingentis chordam ultra aurem extenderet, cupreumq; mortarium, pro scopio sagittarijs in ludo propositum, emissæ arundinis spiculo perfoderet. *Tamerlancs ipsemet, hac peragens.*

Propter Christum deferendi sunt liberi, amici & omnia bona mundi. *Galeacius Caracciolus.*

Sanguis martyrum est semen Ecclesiæ. *Ioannes Tuscanus combatus, amputatâ prius alterâ manu.*

Nulla calamitas est sola. *Ioannes Hoperus ischiaticus.*

Vitaq; cum gemitu fugit indignata sub umbras. *Turmus moribundus.*

Mala citra resistunt veneno. *Mulier dans citrium pomum facinorosa.*

Necesse est facere sumptum, qui quærit lucrum. *Bernhardus Comes Trevisanus.*

Non solum iustus in afflictione compatiendum est, sed etiam peccatorib; & iniustis. *Heraclytus ad omnium hominum occursum flens.*

Antequam difficiliora tentemus, vires explorare oportet, nū hæ ferendo oneri futura sint pares. *Thomas Pilnee, martyr, digitum lucerne admovent. Vel, Pertia Bruti uxor, novacula seipsam vulnerans.*

Historia.

Lento gradu ad vindictam sui, divina procedit ira, tarditatemq; supplicij, gravitate poenæ compensat. *Iehu, Achab, stirpem eradicans.*

Sunt qui Christiani videri velint, & tamen crudelitate vel feras beluas superant. *Canis vetulam Iudicam permingens.*

Ab irratis si perspicuè pax & benevolentia petitur, non modò ea non invenitur, sed etiam augetur atq; inflammatur odium. *Adonia petens Schunamitidem uxorem a Salomone.*

Cum interrogaretur vir quidam sapiens, quid faceret Deus, respondit, cum alta deijcere, & humilia erigere. *Willigisus Archiepiscopus Moguntinus: Agatocles rex: Nebucadnezar cum bestiis agri versans.*

Amici.

Amicitia vera est monere & moneri, & alterum liberè facere non asperè, alterum patienter accipere, non repugnàter. *Athenodorus Augustum gladio ex improvise adorans.*

Homines ingrati incidunt in magnas calamitates. *Bajazeth hoc verè ferre inclusus.*

Multa aliena appetendo propria amittunt. *Poculum factum ex salvariæ Moscorum principis, caput à Tartaro, cum dicta inscriptione.*

Malum consilium consultori pessimum. *Perillus aneo tauro inclusus, boans.*

Infons pro fonte ne luat. *Manes Florentius nudus.*

Quod in alterâ deficit, id in alterâ plerunq; natura compensavit parte. *Thomas Schweikerus.*

Commorandi nobis diversorium natura, non habitandi dedit. *Maximilianus I. arcam ligneam circumvectans.*

Regiæ voluntates plerunq; ut vehementes, sic mobiles sunt, ac sæpè ipsæ sibi adversæ. *Alexander Magnus Clytū occidens, eundemq; postea acerrimè deplorans.*

Homo sum, humani nihil alienum à me puto. *Carolus V. Imperator.*

Christus redemit à potestate Sathanae Ecclesiam suam. *S. Georgius eques, draconem perimens & virginem eripiens.*

Consilium de redimendo genere humano, lapso, repræsentatur per Diabolum primos parentes nostros accusantem &c.

Christus sanguine suo effuso vitam nobis reparavit. *Pelicanus cum pullis.*

Munera ingrata alicui offerre. *Immolare Veneri suæ.*

Ferenda animo æquo sunt necessaria, inq; lucris reponenda. *Musca juri immersa.*

Fabula. Plerunq; nihili est, qui ipse se magni æstimat. *Mercurius & statuaris.*

Ferè homines, quid quoq; tempore fiat, non quid aliquando factum sit, spectant; & unum sæpè delictum exiguum, memoriam multorum egregie factorum delet. *Asini lapsus.*

Mutare dominum non nisi in pejus datur. *Asinus coria gestans.*

Qui

Qui laudis alienæ decus sibi nititur gloriando vendicare, valde est ridiculus. *Musca rmoni insidens.*

In deligendo magistrati animi bona potius spectari, quàm corporis debent. *Pavè & monedula.*

Aliena si æstinaris infortunia, tunc æquiore mente perferes tua. *Asinus, simia & talpa.*

Sunt qui in reipub. in gratiam populi omnia agunt, verùm suo & reipub. magno malo. Cum enim se multitudinì temerarijs impetibus citatè abripiendos dederunt, neq; corrigere possent, neq; inhibere confusionem eam valent. *Caput & cauda draconis.*

Quæ quis pericula est passus, hoc lucri hinc habet, ut in posterum vitare illa noverit. *Canis macer & lupus.*

Qui alios accusant facilè, ij sæpè ipsi sceleris perpetrati fuere autores. *Christophorus os lardo oblitum habens.*

Avari bonis partis non audent frui. *Tantalus inter aquas & poma.*
Artes liberales & disciplinæ honestæ non ex invento humani ingenij: sed ex inexhausto divinæ sapientiæ fonte dimanarunt. *Pallas proficiens ex cranio Iovis à Vulcano aperto.*

Aurum per antimonium purgare & fortificare. *Proficere regem sive leonem lupo devorandum.*

Essentia auri rectè præparata curat epilepsiam & lepram, *Epilepticus & leprosus bibentes aurei fontis aquam.*

Abstinentia magnum habet momentum & compendium ad omnem virtutem. *Rose jucundissimum odorem spirantes, licet minimo nutrimento fruuntur.*

Ætatis dum ver agitur, tum consule brumæ. *Formica.*

Non oportet amicorum ob intermissam vitæ consuetudinem oblivisci, sed memoriam illorum semper nobiscum circumferre. *Ciconia reversa eundem semper nidum repetens.*

Nec quæ præterijt rursus revocabitur unda. *Aqua ex gutturnio altè destillans.*

Similitudines

Quidam potentes ministros, quò eis perpetuò uti possint, premunt, ne si emerferint, servitutis tædio aula valedicant. *Formica, triticum ea parte, quæ germinare incipit arrodentes, ne sibi id inutile reddatur.*

Bene-

Benevolentia in multos distracta langvescit & evanescit tandem. *Fluvius in multos rivos diductus.*

Non statim melior vir est, cui fortuna splendidior. *Navis splendida cum malo gubernatore.*

Oportet exaltari filiū hominis, ut omnis qui credit in eum, nō pereat, sed habeat vitam æternam. *Serpens aneus à Mose erectus, & a populo agro inspectus.*

Qui tentant id, quod non queunt efficere, non debent accusare fortunam, sed suam dementiam. *Venerari lepores bobus, vel jaculari aratro.*

Conjuncti pollent etiam vehementer inertes. *Fasciculus telorum, vel filorum.*

Conscientia malefacti relinquit notas perpetuas in animo. *Ulcus vel vulnus cicatricem post sanationem relinquens.*

Homo curis hujus vitæ nimium occupatus, licet pro suā industriā multum præstare & sublimia tractare cœlestiaq; possit: rerum tamen mundanarum mole deprimitur ac prohibetur. *Avi corpulenta admodum.*

Viri prudentiores jure merito illorum sævitiam detestantur, qui ferro, flammâ, flumine, fune, religionis suæ ritus arbitrantur tuendos, vel contra eos, qui nō præfractè in capitibus & fidei fundamentis: sed in ceremonijs, & (absint tantummodò seditiosæ actiones, & contemptus magistratuum) traditionibus quibusdam humanis ab illis discedunt. *Hortus varijs floribus refertus.*

Omnia desiderata magis, quàm assidue percepta delectant. *Egravi mobo resurgens.*

Populus suâ sponte pacatus, hominum seditiosorum vocib. & violentissimis tempestatibus concitari solet, quemadmodum mare, quod suâ naturâ tranquillum est, ventorum vi agitari videmus.

Dare ijs, qui non egent. *Equus Imperatoris mungens.*

Summo conatu aliquid agere. *Ambabus manib. hauriens.*

Multi ea, quæ per se pulcherrima sunt, contaminant, admittis ijs, quæ sunt turpissima. *Cæno puram aquam turbans.*

Propalare secreta indignis. *Projectio unionum ante porcos.*

Trepidare ubi non est trepidandum. *Umbra suam metueret.*

Proverbia.

M

Poten-

Potentiores superare. *Hinnulus equum.*

Qui simularâ vitæ emendatione ad vitia consveta redeunt, idem videntur facere, quod sues faciunt, à lotionè in luto sese fœdè volutantes: vel quod canes, vomitu rejecta iterum devorantes.

Præter spem aliquid recipere. *Ex ore lupi.*

Mutare sententiam. *Vertere vela.*

Morbo desperato laborare. *Mors in ollâ.*

Laborare in vanum. *Lotio laterum. Excoriatio canis extoriat.*

Facere sumptus supervacaneos. *Mortuum unguento perungere, vel bovem immolare.*

Defunctos infectari. *Iugulare mortuos.*

Præpotenti illudere. *Leonem radere.*

Provocare aliquem, qui rixarum avidus est. *Irritare crabrones vel stimulare leonem.*

Occultare sua vitia. *Monstrum alere.*

Malum malo addere. *Incendium oleo resingvere.*

Quidam conantur damnare ac convellere ea, quæ antiquitas magno consensu approbavit. *Cornicum oculos configere.*

Multitudo numerosior & concors, licet imbecillior sit, non innoxie provocatur. *Inspuere in cavernam formicarum.*

Cum potentiore litigare. *In cælum spuere vel contra stimulum calcitrare.*

Qui extrema experiuntur, alienant à se eos, cum quib. agunt, & universæ rei jacturam faciunt, dum plus satis attenti sunt ad lucrum. *Funem abrumpere nimium tendendo.*

Rem omnibus suis partibus absolutam curare. *Summum fastigium imponere, vel umbilicum applicare.*

Cavendum ab ejusmodi hominibus, qui coram blandiuntur, clam obtrectantes: qui palam amicos agunt, clanculum nocentes. Falsam enim beneficij spem ostentant, ut nacti occasione, funditus evertant. Similesq; sunt *his, qui canes pane, quem alterâ manu ostentant, pelliciunt, his autem accedentibus propius, saxum, quod alterâ occultant, illidunt.*

Quid me sponte meâ currentem, maximè Atrida Extimulas? *Currentem incitare.*

Ingratum esse in bene de se meritos. *Columba.*
 Ante justum tempus appetere matrimonium. *Hircus.*
 Febri ex radijs solaribus contracta perire. *Scarabeus cæcus.*
 Mulier optimè lactans & nutriens infantem. *Vespertilio.*
 Sæpè parens filiorum altero, quem nimium diligebat, amisso,
 cogitur alteri, sibi inviso hæreditatem relinquere. *Simius*
major, minorem insequentem habens.
 Ab insidijs hostium summoperè cavendum est. *Grus cum la-*
pillo.
 Oportet non tantum fortem sed etiam temperantem esse.
Taurus.
 Stultri adeò sunt sæpè homines, ut rebus in arctis Confugiant
 ad eos, quibus ultrò lædere mos est. *Passer & noctua.*
 Multi homines sibiipsis sunt damni ac perniciosi autores. *Ca-*
stor.
 Febri correptus, nullum medicum adhibuit, sed sibiipsi me-
 dicatus est. *Leo simiam devorans.*
 Assentatio perniciofa est ijs, qui illam admittunt. *Cervus cum*
tibicine.
 Aurum solutum in præcipitatione amittit suum splendorem.
Sol patiens eclypsin.
 Aurum præcipitatum edulcorare. *Soli vel regis faciem abluere.*
 Aqua fortis solvit ferrum. *Struthiocamelus solem equi ferream*
devorans.
 Argentum vivum essensificatum licet sit summoperè corrosi-
 vum, & venenum viperino non mitius: vis tamen ejus cor-
 rosiva auferripotest, remanente alexiterio longè præstan-
 tissimo & mitissimo. *Aquila, draco, columba.*
 Voluptates nostræ amaritudinis & asperitatis sunt plenissi-
 mæ. *Rosæ fragrantæ, spinus undiq; obstru.*
 Pius ac generosus animus magis à cœlo pendet, unde etiam
 ducit originem, quàm à terrâ, in quâ vivit. *Unio, cæli fa-*
ciem reddens.
 Mens nostra corrupta, aliena vitia magis spectat, quàm sua.
Oculus.
 Deus neq; principum neq; finem habet. *Circulus.*
 Poetæ boni seniores, scire elegantius & sapientius scribunt.
Cygnus.

Hiero-
glyphica.

Turpe est, virum ampliori aliquâ dignitate tituloq; honestatum, nullâ vel maiestatis vel decori ratione habitâ, vilissimâ quæq; sectari, fordesq; omnes perferutari. *Elephas mures venans.*

Vires atq; opes humanæ affluunt subito, repente dilabuntur, nullo in loco: nullâ in personâ stabilibus nixa radicibus consistunt: quosq; modò in sublime extulerunt, improvîso recursum destitutos in profundo cladium miserabiliter immergunt. *Tortura rotundo lapide insidens.*

Fides in Christum facit, ut possimus clamare Abba, Pater. *Scala Jacobi.*

Deus Iosephum valde extulit, ita ut non tantum omnes Ægyptij, sed etiam pater & fratres ejus se in terram incurvarint, honorem ipsi habentes. *Sol & undecim stellæ sese coram Iosepho incurvantes. Velfasci. Iosephi stans erectus, fascibus fratrum ad terram pronus.*

Georgius Castriotus, vulgò Scanderbegus dictus, vir fuit clarus bello factisq;, qui Turcarum hostis acerrimus, dux felicissimus, Christianæ fidei propugnator, ac Veneti imperij cultor exstitit. *Serpens à matre somniantē enixus, magnitudine suâ totam ferè Epirum operiens, & caput inter Turcarum fines protendens, eosq; absorbens, caudâ in mari Venetorum tenendo.*

Cum Alexander Magnus Tyrum obsideret, & Tyrij fortiter resisterent, impetusq; ejus diu eluderent, valde sollicitus Alexander fuit, quod hæc diuturna obsidio illi quasi à cursu victoriæ contra Orientem destinata, remoram inijceret. Sed tandem tamen eam expugnavit. *Satyrus inquietè et eminus illudens, volentiq; illum capere, fugâ elabens, qui demum multa orans & circumcursans in manus ejus venit.*

Pocillator post tres dies restituetur in statum pristinum, porrecturus Pharaoni poculum in manus ejus, quemadmodum fecit antè, quam in carcerem conijceretur. *Vitis trium palmitum cum uvis maturis, expressis in poculum Pharaonis, porrigendum à pocillatore.*

Astyages regnum suum amittet, & suo ex filiâ nepoti cogetur concedere, qui universam Asiam in suam potestatem rediget.

Somnia
& visio-
nes.

rediget. *Vitis ex filie naturalibus enata, cujus palmitre tota Asia obumbrabatur.*

Per septem annos, magna annonæ erit vilitas: post alij septem sequentur anni, in quibus annonæ maxima erit charitas & penuria, ita ut superiorum illorum septem annorum nullum sit amplius remansurum vestigium, quippe fame totam regionem consumente. *Septem vacæ pingves à macilentis devoratae. Vel septem spicæ ex unico culmo assurgentes, pulcherrime, deglutitæ à spicis alijs septem gracilimis.*

Mulier ista pariet tres filiolas, quæ tamen mensem unum non supervivent. *Mulier videns tres effigies sui in lunâ.*

Filio tuo, quem unicum & charissimum habes, non diu gaudebis: brevi enim morietur, morbo lethali correptus, idcoq; diligentem ipsius curam habebis. *Oculus in dextrâ mannißilla enatus.*

Decreverunt non esse castrametandum, sed generosè irruendum, & congressu toto animo ac virili facto, de rerum summâ decertandum. *Gladius à Hieremiâ Iehudæ porrectus.*

Filius tibi nascetur, qui in patriâ suâ ad maximam dignitatem & potestatem evehetur, ut cum tota urbs sit veneratura & admiratura. *Aquila unguibus intestina. è corpore patris evelens & in foro coram multis reponens.*

Causam in iudicio obtinere. *Coronam ex victoriâ reportare.*

Nunc duo concordēs animâ moriemur in unâ. Duo juvenes mutuo complexu hærentes & mortem subeuntes suo Nuce. [Primæ literæ & totius conceptus formatio]

Vitaq; inancipio nulli datur, omnibus usu. *Vitis major, sub quâ alter alteri pecuniam enumerat, & ad certum tempus concedit.* [Primæ syllabæ, & conceptus figuratio]

Verba neminem movent, nisi eum, qui ejusdem lingvæ societate junctus sit. *Homo tentans feram Herbâ recludere: re autem non succedente, clavem genuinam adhibet, quàm è manicâ depromit.* [Primæ vocis & conceptus formatio]

Frustrâ eos appellamus, quorum auris atq; animus à nobis abhorret. *Fridericus napelli noxas commemorat, à quo auris auditoris abhorret.* [Præcipuæ vocis Appellantis (imò Auris etiam) & primæ quoq; simul literæ formatio]

*Modus
ex omni-
bus vel a-
liquibus
dntaxat
composi-
tus.*

Senes ægerrimè dediscunt vitia, quæ pueri didicere. *Senis erectio.* [formatio vocis primæ, & conceptus per proverbium]
 In ipsis rebus, quæ discuntur & cognoscuntur, invitamenta insunt, quibus ad discendum cognoscendumq; movemur. *Puer Discum habens corbis contenta contempletur, in quo castaneæ, quibus delectatur, scit contineri.* [Formatio vocis præcipuæ Discuntur, & conceptus per similitudinem à puero desumptam]
 Qui studet optatam cursu contingere metam, Multa tulit, fecitq; puer, sudavit & alfit. *Tabellarius sub Quercu fasciculo deposita quiescens, & cessante sudore, algere incipiens.* [Formatio literæ primæ & summæ totius]
 Sæpè alius peccat, alius plectitur. *Lapis ad Sepem projectus, à cane morsus.* [Formatio primæ vocis, & conceptus per similitudinem, à cane & lapide petitam]

NOTA.

Proximè sequentes tabule, nimirum decima, undecima, & duodecima ab hac nonâ tabulâ dependent totæ, nihil fere novi docentes, sed tantum ad explicationem hujus majoremq; diluciditatem formandarum integrorum sententiarum facientes.

ARS MEMORIÆ.
T A B U L A X.

94

DE HISTORIIS ET FABULIS.

*Historia
Simfonis.*

*Diviso in
membra
principalio-
ra, horumq;
figuratio.*

*Historia
& Fabu-
la.*

Fabula.

(Angelus Manoachi uxori appa-
rens.

Nuptiæ Simfonis cum Thimnath
celebratæ.

Leo discerptus.

Mel in ore leonis.

Ænigma Pelitschais propositū.

Trecenti viri occisi, horumque
exuvia.

Vulpes trecentæ.

Asini maxilla.

Fons erumpens.

Valvæ portarum.

Delilæ vincula &c.

Pater senex & filius adolescentu-
lus asinum præ se agentes abs-
que sarcinâ.

Filius asinum conscendens.

Pater asino insidens, filio pedite.

Pater & filius asino simul vecti.

Idem eundem, palo inter colli-
gatos pedes immisso, humeris
suis gestantes.

Multitudo hominum accurrens,
& risu emoriens.

Pater furorc percitus.

Asini ab aggere alto, in fluvium
præcipitatio, & submersio.

*Quod si sententia aliqua insignis, phrasis, figura, vel aliud
quid notatu dignissimum occurrerit, huic peculiarem figu-
ram ut constituas, opera est precium.*

TABU-

ARS MEMORIAE.
TABULA XI.

DE CONCIONIBUS ET ORATIONIBUS.

Concio-
nes & o-
rationes
vel:

Audiuntur. Procedendum hic, quemadmodum cum historiis & fabulis fieri debere diximus. Ante omnia autem diligenter observanda, locanda & formanda sunt:

Exordium
Narratio
Propositio
Divisio
Confirmatio
Exempla
Refutatio
Peroratio.

Habentur.

Dividuntur in partes principales, & minüs principales, quarum quaelibet suo loco, formatur applicetur,

Supervacaneum est, omnes periodos velle locare & formare. Qui tamen hoc volet, is tot loca & imagines, quot sunt periodi, formare necesse habet. Si autem aliquem allegare voluerimus, in ejus locum surrogandus est amicus, aut alius quis, qui nobis sit notissimus, quiq; id nominis obtineat. Cum verò non semper hujusmodi nomina nobis suppetant: consulenda erit tabula superior numero septima: hæc siquidem plures, propria figurandi, modos docet.

NOTA.

De formatione citationum simplicium & compositarum, diligenter scripsit Austriacus ad quam lectorem remitto.

Citationes autem librorum & capitum qui formantur ex sequentibus exemplis colliguntur.

Matth. 8. *Mattheus* librum in manu habeat, cui impositum sit *sertum* semel contortum. Vel adsit *Mattheus* (sine libro) *arenarium* in manu gerens.

Hebr. 8. *Paulus* habeat in dextrâ librum *Hebraice* scriptum, sinistrâ autem *ocularia* naso imponat.

Marci 3. *Marcus* super *sellâ tripedali* sedens: *tres digitos* erigens: *tripodi* cereos, *funiculos* applicans, vel *tres lineas* rubras ducens.

2. Joan. 3. *Joannes* aliquis dextrâ *bidentem* vel *anatem*, lævâ verò *cornetam*, *triangulum* aut *trisolum* ostendens.

Gal. de facult. aliment. 9. *Galenus* aut alius quidâ *Medicus* clarissimus comedens *pyrum oblongum*, quod ori admovet.

ARS MEMORIAE.
TABULA XII.

96

DE CANTIONIBUS, VERSIBUS ET
ALIIS RHYTHMIS.

Cantio-
nes, ver-
sus & alij
rythmi.

Vox.

Prima. Sic in sequenti cantio-
nis membro, formetur tantum
vox *Serva*, per aliquem modo-
rum, quos exhibet Tabula su-
perior, numero octava de
verbis.

Serva Deus verbum
tuum,
Et frange vires ho-
stium,
Qui Jesum filium
suo
Turbare conantur
throno.

NOTA.

*Primâ vote formatâ sicq; in memoriam revocatâ, reli-
quæ sponte, beneficio metrorum seu pedum, plerunq; fluunt,
ut apparet ex precentoribus in templis & scholis.*

Precipua. Sic in seq. exemplo
sufficit figurasse vocem *Gregis*,
secundum tabulam, superio-
rem, quintam numero.

Ostende nunc po-
tentiam,
O Christe, rex regû
tuam:
Defende parvulum
gregem,
Qui te fatetur prin-
cipem.

Summa rei:

Sola. Sic uni loco includo Eliseum
Spirita oris sui, filiolû Schunammi-
tidis mortuû vivificantem, pendente
ad lectum *hira*, quam illi in manus
dat, cumq; fidib. canere & bono ani-
mo nûc esse jubet. Alteri loco affin-
go imaginê *vulpis* è puteo profundo,
auxilium à prætereunte lupo petentis.

Vivificator Spiri-
tus,
Concordiam da-
cordibus:
Ades periclitanti-
bus,
Cum morte con-
flictantibus.

Cum notatione & c. Pag. 97.

N

Cum

Literæ. Esaias Galea faciem operiens,
postquam Dominum solo infide-
tem, Seraphimq;stantes, & *San-
ctus, Sanctus, Sanctus*, cantantes au-
disset & vidisset.

Deo Patri sit gloria,
Ejusq; soli Filio,
Cum Spiritu paracle-
to,
Nunc & per omne se-
culum.

*Cum no-
tatione
prioris
vel:*

Syllaba. Albertus andis
submersum eripit, qui
præ gaudio cantillare,
eiq; maximas gratias
agere incipit.

Alle deine Wasserragen/
Deine Wellen allzumal/
Über mich zusammen schlagen/
Doch tröst ich mich in Trübsal/
Daß du heissen wirst bey tag/
Daß ich des Nachts singen mag/
Dich als meinen Heyland preise/
Anruff vnd anbet mit fleisse.

Vocis. Sic in exemplo sequente
vox Angelis formanda simul
est cum toto rei conceptu: id
quod varijs modis fieri po-
test, prout ex tabulis superio-
ribus videre est.

Angelis cura genus esse no-
strum,
Qui DEUM vero colimus
timore,
Aspice, exemplis probat-
hac abunde
Pluribus artas.

NOTA.

Raro figuramus primum cantionis alicujus membrum, ut quod
omnibus fere est obvium ac notum.

TABUL.

T A B U L A XIII.

DE SYLLOGISMO ET ENTHYMEMATE.

Syllo-
gismi
locan-
tur vel
secun-
dum.

Medium
terminū,
positum
in loco
vel:

Solitario. Omne animal rationale est homo. Mulier est animal rationale. Ergo est homo. Medius terminus est rationale, nomen videlicet adjectivum, quod formo secundum Tabulam septimam, ponoq; in locum rationalitatis (quæ hic eadem est atq; sapientia) vel:

Personato. Fingatur imago sive persona (ut in proposito exemplo hæreamus) illius loci, vel:

Subiectum: Salomonem diadematum, tribunali eburneo insidentem & sapientissime iudicium exercidentem. Vel pono *Elephantem*, tanquam animal inter irrationalia, maxime prudens, quippe cui etiam nonnulli aliquid rationis ascribere non sunt veriti.

Oppositum: Amentem videlicet alieni quippiam à ratione agentem.

Signum: Arithmeticum aliquem. Numerare enim certissimum rationalitatis signum est: cum fatui & bruta non numerent.

rationari

delirare

numerare.

Omnes tres &c. Vide Pag. 99.

NOTE.

Hic modus multo est sequente facilior & commodior. Qui enim medij termini meminit, is ambarum quoq; Præmissarum, sicuti & Conclusionis non potest non meminisse: dummodò mediocriter saltem in Dialecticis sit versatus, & thema disputationis observet.

Probatio Majoris alligetur dextro: Minoris, sinistro brachio, cruri vel lateri.

N 2

Omnes

Omnes
tres pro-
positio-
nes, pos-
tas in lo-
cis vel:

Solitarys.

Major: In multiloquio non deerit mendacium.
Ponatur *pica* infectata à *crocodilo*, in locum
primum.

Minor: *Thrafo* multum loquitur. Ponatur *Thra-*
fo *lingvæ* volubilem exerens, in locum secun-
dum.

Conclusio: Ergò mentietur. Ponatur *Sutor* (al-
ludo autem ad fabulam de Mercurio, men-
daciij medicamen miscente) *digitis* *crucem*
formans, in locum tertium: Vel infligatur
alapa personæ.

Personatis.

Major: Mulieris capiti insidens *psittacus*.

Minor: *Thrafo* mulieris *mammæ* contrectans.

Conclusio: Mulier ventre manu depresso, se impræ-
gnatam pernegans.

N O T Æ.

Propositio affirmativa indicatur *cretâ*, *lapillo*, *fabâ*, *facie*, *manibus* *albû*, vel
etiam *capite* annuente: *negativa* renuente, *fabâ*, *lapillo*, *manibus* *faciæ* *nigris*, vel
carbone. Quamvis *operosum* & *supervacaneum* sit, omnes *propositiones* ita *seorsim*
formatas *locare*, ob *rationem* paulo ante dictam, tamen *majori* *intellectus* *gratia* e-
xemplum *unum*, unâ cum *Premissarum* *probatione* *subijciam* *tale*. Omnis *Esula* *lacte-*
scit: Fingatur *persona* *Esulam* *dentibus* *conterens*, *lacte* *inde* *defluente*, *bar-*
bamq; *illius* *dealbante*. *Absynthium* *non* *lactescit*: *Absynthium* *diu* *in* *thorace* *ge-*
statum & *compressum*, *sine* *redditione* *lactis*. Ergò *Absynthium* *non* *est* *Esula*.
Conclusionem *cur* *formem*, *per* *se* *enim* *manifestum* ? *Probatio* *Majoris*: *Persona* *dex-*
trâ *contineat* *suffragia* *plurimorum*. *Medicorum* *affirmantium* *Esulam* *lactescere*.
Probatio *Minoris*: *Persona* *absynthium* *contusum*, *sinistrâ* *fortiter* *exprimat* *in*
vinum, *succo* *viridi* (*non* *lacte*) *destillante*. Ut autem *sciam*, *conclusionem* *debere* *es-*
se *negativam*: *fingo*, *personam* *caput* *vibrantem*, vel *faciem*, *manus* *denigratas* *ha-*
bentem. Qui *Argumentum* *formare* *noverit*, de *Enthymemate* *non* *laborabit*: *nihil* *enim*
aliud *Enthymema* *est*, quàm *Syllogismus* *imperfectus*.

TABU-

T A B U L A XIV.

DE TEMPORE LONGO.

Tempus.

Longum.

Majus.

Minus.

Mille anni Matthusalem, qui ferè annum millesimum attingit.

Centum. { Centurio. } bati olei.
 { Centum. } cori tritici.
 Imago silicernij, centesimum annum agentis, cum arenario & sceleto.

Nonaginta, octuaginta, septuaginta, sexaginta, quinquaginta, quadraginta, triginta, viginti & decem anni, exprimuntur per vulgatas ætatum humanarum notas & picturas.

Annus. { Circulus major.
 { Orbis.
 { Serpens caudam mordens.

Ver. { Gemmæ arborum.
 { Flores.
 { Ludi puerorum varij in plateis.
 { Thermæ.
 { Exclusio pullorum.

Æstas. { Messis.
 { Spicilegium.
 { Cerevisiæ vel vini in fontem submersio, aliavè eorundem, puta per nivem aut glaciem refrigeratio.
 { Nuditæ corporis.

Æstas. { Sudor.
 { Canis rabiosus.
 { Musca.
 { Pulex.
 { Culex.
 { Grando.

Autumnus. Vide Pag. 101.

Autumnus.

Rusticus super arbore sedens & cerasa
comedens, vel arborem concutien-
do poma deturbans.

Fructus varij

Semina variarum herbarum.

Dysenteria.

Crates.

Piscatura

Tribulum.

Encœnia Paganorum.

Brassicæ conditura.

Hyems.

Traha.

Glacies.

Colum.

Rusticus exerto per fenestram capite.

Ancilla post fornacem dormiens.

Vehes lignorum vel sarmentorum.

Chirotheca

Vulpes, leporem devorans.

Carnes ferinæ omnis generis.

Lupus ovem gregi surripiciens, &c.

Breve. Pag. 102.

Brevissimum, Pag. 104.

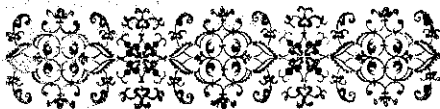
T A B U L A XV.

DE TEMPORE BREVI.

Tempus breve:	<i>Generalius.</i>	{	Luna ipsa
			Ensis.
	<i>Mensis.</i>	{	Flores certi, certis mensibus erumpentes.
			Virgo menstruo fluxu laborans.
	<i>Januarius.</i>	{	Comedo.
			Frigens & dentibus stridens.
			Stiria.
			Festum sub hoc
	{	{	Christi.
			Infanticidiū.
	<i>Februarius.</i>	{	Epiphania.
			Febricitans.
			Vetula, ad fornacem clunes ca-
			lesaciens.
	<i>Martius.</i>	{	Festum purificationis Mariæ.
			Hortulanus
			Martis effigies.
			Annunciatio Mariæ.
	<i>Aprilis.</i>	{	Gramen.
			Vites lachrymantes.
			Festum Marci Evangelistæ, quod
			Veneti solemniter celebrant,
	<i>Majus.</i>	{	Flores majales.
			Pila ludus.
			Festum inventæ crucis.
	<i>Junius.</i>	{	Fœnum.
			Fœnifeca.
			Falx major.
			Dies S. Joannis, Baptistæ.

Julius.

<i>Julius.</i>	{ Balneum frigidum. Cera. a. Visitatio beatæ Mariæ.
<i>Augustus.</i>	{ Melones. Ventilatio faciei. Festum ascensionis Mariæ.
<i>September.</i>	{ Uva. Mala Persica. Nativitas beatæ Mariæ.
<i>October.</i>	{ Seminador. Vindemia. Festum S. Lucæ, Evangelistæ.
<i>November.</i>	{ Folia arborum decidentia. Sues sub quercu colligentes glandes. Festum S. Martini Anseres assi.
<i>December.</i>	{ Mactatio porcorum Festum Luciæ, vel D. Thomæ. Canis sub fornace prostratus. Sphacelus digitorum pedis aut manus &c.

T A B U L A XVI.

DE TEMPORE BREVISSIMO.

Tempus
brevissi-
mum.

Generalius.

Majus.

Dies.

Sol.
Oculi aperti.
Labores varij, diurno tem-
pore maximam partem
feri soliti, ut arare, me-
tere &c.

Nox.

Luna.
Oculi clausi.
Vespertilio.
Noctua.
Excubitor.

Minus.

Hora.

Quodvis horologium.
Nictus oculorum.
Digitus per lucernam,
absque lacione ullâ
tractus.
Rete aviariarum.
Decipulum
Pediæ
Epilepticus.

Momen-
tum.

Specialius.

Dies:

Solis.

Ascensio Christi.
Ires Mariæ ad sepulchrum acceden-
tes.
Concionator.
Subucula munda.
Vestis splendida.
Oriam.
Deambulatio.
Convivium.

O

Organum

Organum Musicum.

Synaxis.

Phaleræ suspensæ.

Ludus chartarum.

Computatio Rusticorum.

Choræ meretricum Patavinarum ad
aggeres.

Setaceum.

Carnes assæ frigida.

Vestium repositio

Luna. ---Officinæ præter solitum (wenn die Ge-
sellen guten Montag halten) vacua

Maledictio fici.

Mars ipse.

Assaturæ Academicorum victorū.

Certi labores vel cibi huic diei desti-
nati.*Martis.*Res aliqua secundissima vel adversissi-
ma, quæ alicui (id quod etiam de re-
liquis dieb. perinde intelligi debet)
hoc die contingit.Congregatio Judæorum & venditio
Christi.

Feriæ scholasticorum pomeridiana.

Mercurius ipse.

*Mercurij.*Certum opus, cibus, fortuna, uti an-
tè admonuimus.

Pileus alatus.

Pedes alati.

Securis aurea lignatori ostensa.

Institutio cœnæ.

Agnus paschalis.

Buccæ Juda porrecta.

Jovis. ---

Aquila.

(electa.

Quercus, à Jove, secundum fabulam,
Amicus aliquis, hoc die natus, mortu-
us, profectus aut reversus.*Veneris.*

Veneris.

Crucifixio Christi.
 Sepultura ejusdem.
 Aulam templi fissum.
 Mactatio pecorum & pecudum.
 Hera, ancillæ argentum porrigens, ad emendas postero die carnes, aliaq; victualia.

Veneris effigies.

Cupido cum arcu & sagittis.

Pisces assi vel cocti, qui ferè hoc die Pontificiorum mensa imponuntur.

Cuprum, Veneris vocabulo Chymicis appellatum.

Satur. in nota H aureo colore inscripta

Grabatum, accusatiui casus.

Abbatem.

Sabulum.

Saturni vel Sabbathi.

Confessor.

Descensus Christi ad inferos.

Nasus diaboli pro pessulo (ut fabella habet) usurpatus.

Uno spenditore Paduano.

Macellum.

Scopæ

Balneatio &c.

N O T A.

Tres istæ de Temporib. proxima præcedentes tabule nihil admodum novi docent: sed ferè usum tantum reliquarum tabularum superiorum plerarumq; ostendunt. Hinc tamen simul videre est, verissimum esse id, quod vulgò dicitur:

Usus omnium Magistrorum præcepta superat.

ADMONITIO AD

LECTOREM.

ANtequam finem tabulis hisce mnemonicis imponam, de tribus admonendi mihi videntur esse dicentes.

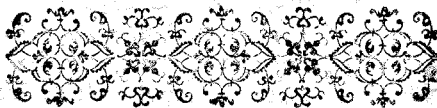
I. Non esse necesse, in figurando semper proximam tabulam sequi: sed licere etiam quandoque usurpare remotiorem. Ut si velim meminisse *Abrahami Patriarchæ*, possem eum juxta tabulam *Proprijs* dicatam, non inconvenienter per *filij mactationem* formare, tanquam per facinus ab Abrahamo præclare gestum: nolim autem hoc, vel quia imago sit amplior, vel aliâs non arrideat, facere: possum ulterius ad tabulam *Verborum* progredi, quæ docet verbum per instrumentum exprimere. Formo igitur Abrahamum per *gladium*, quo filium suum mactare voluit. Sic *Calvi* figuram si nolim ex subjecto, *Paracelso* scilicet, secundum tabulam *Adjectivis* peculiarem desumere: pergo ad tabulam quartam, quæ *Proprijs* inservit, & ex ejusdem modo penultimo *Paracelsi* imaginem fabrico, *gladium* ipsius ponendo.

II. Si forte contingat, ut rei alicujus simulachrum tabula quæpiam non satis tibi commodum ostendat, aliam ipsi cognatam accede. V.g. *Avaritiam* possum formare vel per subjectum, *Judam* Ischariotem: vel per oppositum, *liberalitatem*: vel per consequens; *ma-*
strem aut *tenacitatem*: vel per causam, *mulierem superbam*. Sed nulla harum figurarum placet: confero igitur me ad tabulam *Adjectivorum* (abstracta enim cum adjectivis sive concretis magnam habent cognitionem) &
avaritiam

avaritiam formo per signum, *grandem* videlicet aliquam *crumenam*. Sic verbalia, juxta tabulam Verborum optimè etiam figurari possunt.

III. Interdum (quamvis rarissimè) fit, ut ij, qui naturalem memoriam vehementer labilem obtinent, ad respectum locorum, figurarum quidem meminisse, rerum autem ipsarum, quibus ille sunt detractæ, non statim recordari queant. Consulenda igitur tunc erit tabula generalis, omnium prima. Quæcunq; enim figura sit: erit vel vocis, vel sententiæ, vel temporis. Si vocis: erit vel numeri, vel literæ, vel syllabæ, vel articuli &c. Si sententiæ: erit vel versus, vel syllogismi, vel cantionis, vel historiæ &c. Si temporis: erit vel longi, vel brevis, vel brevissimi: anni, diei, horæ &c. Hoc modo si processeris, fieri non potest, quin res ipsa formata tibi innotescat.

*Hactenus de arte memoriæ, sequitur
ars oblivionis.*

DE ARTE OBLIVIONIS.

Qui Themistocli memoriæ artem, sive Simonides, sive alius quispiam (variant enim scriptores) vir doctus atq; imprimis eruditus is fuerit, obtulit, quæ tûm temporis primùm ex tenebris in lucem revocabatur: hic eidem oblivionis quoq; artem, quàm magis videbatur expetere, jure optimo potuisset offerre ac polliceri. Jure tamen suo etiam Themistocles (ut hoc obiter contra eos, qui artem ex isto responso temerè impugnant, addam) hanc præ illâ malle potuisse videtur, ut qui naturæ illo dono supra fidem excelluerit, & linguam Persicam intra unius anni spacium exactissimè didicerit; cujusq; memoriam innumera rerum atq; verborum (Francisco Petrarchâ teste) imagines prægravarent. Sicuti enim reminiscendi, ita & obliviscendi præcepta dari possunt ac debent. Omnium meminisse semper non desideramus: sed plerorumq; memoriam certo duntaxat tempore, ut anno, ut mense, ut die vel horâ definire solemus, cûm quòd diuturnior molestiam nobis creet, tûm quòd sæpè etiam sit supervacanea & inutilis. In multis rebus pauca delectant, plurima excruciant: & sæpè delectabilium mœsta recordatio est. Si malarum rerum memoria suppetit, quid hinc gaudes: parumne triste est, vel tulisse mala, vel vidisse, nisi vel quotidie recursent, vel sub oculis sint semper? Quis animo suo infixas cupit sempiternas culpas, delicta, scelera, ignominias, repulsas, discrimina, dolores, labores? Quamvis namque horum trium ultimorum recordatio dicatur esse voluptuosa: tamen non tam præteritorum malorum cogitatione, quàm præsentis boni delectationem jucundam asserre intelligitur. Itaq; neminem laboris ac periculi meminisse juvat, nisi quietum aut securum. Paupertatem latè meminit, sed dives: morbum, sed incolumis: carcerem, sed liber: vincula, sed solutus: exilium, sed reversus. Sola ignominia memoria, in medijs licet honoribus, ut scribit Petrarcha, tristis est. Damnosa igitur ex ipsâ evellantur, utilia substituantur, neq; pari sedulitate

*Plutarch. in
Græco. apoph.
& Cic. 2. de
Oratore.*

*Dial. 8. de
memoriâ.*

*Loco supra
citato.*

ca,

ea, quæ delectant, atq; ea, quæ ad literarum studia, hominumque societatem tuendam profunt, aggregentur.

Adde quod perpetuo novis & infinitis locis esset opus, nisi memoriam quarundam rerum amittere, oblivionisq; arte, uti velimus, quod videlicet certa & pauca, v. g. centum loca ad multa rerum rememorandarum millia usurpare, absq; ullâ recentium constitutione & structurâ possimus. Quæ per artem memoriæ addiscantur ea per artem oblivionis non difficulter etiâ iterum dediscuntur. Nam memoria artificiosa constat locis & imaginibus: quæ duo si sustuleris, pro memoriæ arte, oblivionis tibi ars relinquetur. Sed quia non expedit, cum imaginibus loca tollere, sicut neq; domum cum picturis funditus subvertere, aut tabulam cum scripturâ perfringere: ideo ratio ac via monstranda est, quâ figuras remove sine locorum conquassatione possimus. Relinquenda tabula incolumis est, ut ejus, ad scripturas alias plures, possit esse usus: domus item non diruenda, quod aliâ ei induci queant picturæ, neq; pedes cum calceis veteribus abijciendi, sed novis induendi sunt. Quâ verò facilitate possum vestibus amicare nudum, pedi adaptare calceum: eadem & nonnunquam majori illum vestibus rursûm exuere, & huic calceum detrahere possum: subjectis tamen semper iisdem, quoad suam substantiam, permanentibus.

Quamdiû imagines locis suis junctæ hærent, tamdiû quoq; quotiescunque ad loca mentis oculos reflexeris, eæ sese tibi promptè exhibebunt, unâ cum ijs rebus, quarum illæ imagines sunt antea abstractæ. Quamprimû autem locis suis fuerint remotæ, non amplius offerentur, multoq; minùs illæ, quorum memorandorum gratiâ abstractæ & in locis dispositæ fuerant. Quo enim modo offerentur absentes, aut etiam penitus contractæ & in nihilum redactæ? Quemadmodum verò naturalis memoria mineri ferè negotio (si tamen is labor dicendus est) oblivisci, quàm edificare & reminisci solet: ita non dubitari debet, artem obliviscendi non modò non operosam: sed potiùs facilem atq; brevissimam esse. Non est igitur, quòd plures de hac tabulas à me exbectes, cum unica videatur sufficere, quæ sequitur.

Ars

ARS OBLIVIONIS.

*Ars obli-
vionis
consistit
vel in:*

Solitarijs: { non respectis
permultis

Locis: { existentibus: { mutis
catalepticis
otiosis.
congelatis.
Comitatis: perso-
nis stabilibus: { habentibus: { capita declivia.
brachia deorsum.
pendentia.
crura oedematosa
manus & pedes re-
solutos.

{ formatis
negligenter: {
impreisiss.
non repetitis.

tectis à: { pannificibus
Lydiâ
Tabithâ
lotricibus
alutarijs
coriarijs
pellionibus
crustarijs
nive
pulvere &c.

alio colore, atq; prius, pictis.
novarum formarum superindu-
ctione oblitteratis.

fractis, percuf-
fis & trucidatis { hominib. ebris
militib. armatâ
manu irrum-
tonitru (pentib.
fulmine
grandine
ruinâ adium.

*Imaginib.,
in cubiculis
vel:*

*Remanen-
tibus:*

non remanentibus. Vide paginam proxime sequen-
tem. Non

disperfis }
vento }
turbine.

remotis à servo vel ancillâ, cubiculum scopis
purgantib. & imagines locis suis motas, unâ
cum quisquilijs exportantibus vel in:

{ finum
aquis
c. oacam.

Non rema-
nentibus &
vel:

fractis & reje-
ctis forâs à:

{ Judæis
Turcis
Laboreo Martyre
Caroloftadio
Jacobo Patriarchâ
Affâ Rege
Jofiâ, Rege
Belgicis --

{ pueris
mulierculis

Surreptis
vel à:

{ Rachel
Levitâ Michæ
Furibus
Pluvijs, serenitate subsequente
Inundatione aquarum.

affixis majoribus perticis, per vicos circumgestatis, & tan-
dem igne (ad imitationem Silefiorum ad Christi fidem con-
verforum) combuftis.

EPILOGUS.

I Abularum multitudinem mirabuntur, harumq; difficultatem accusabunt illi, qui legerunt ea, quæ de artis facilitate alibi à me sunt posita. Hi verò sciant, tabulas præcedentes omnes, figurandi artificium docentes, & prolixè aded per exempla explicatas, in unam contrahi ac redigi posse: quam mox etiam subjungam, quamq; si quis animo semper præsentem (quod non difficulter per hanc ipsam memorandi artem fieri potest) habuerit: huic profectò nihil in tota rerum natura occurret, cuius imaginem illa non possit exhibere, dummodò ejus intellectum verum, genuinumq; sensum, qui à superioribus istis dependet, & quas proinde tyrones perlustrare primo, diligenterq; excutere jubeo, obtinuerit. Qui autem tractari illa, quò ante oculos semper exposita sit, debeat: id ex ore percipi facile, calamo verò non nisi difficilime & obscurissimè doceri potest.

Ceterum multa insuper in me prævideo directà tela eorum, qui hunc meum laborem maledicti & contumelia loco ponentes, labeculam sequentibus de causis mihi conabuntur adspargere. Ut, quodd in publicum emissem talia, quæ publicè & ab omnibus intelligi rectè nequeant. Quibus oppono varios peregrinarum linguarum & idiomatum scriptores, libros item Cabalisticos, Chymicos, & id genus alios, qui quicquid ex nudà lectione, sine interprete, neminem nisi exercitatum erudiant, propterea tamen non damnari & rejici solent vel debent. Quod deinde in querenda simplici & unius vocis aut syllabæ imagine multus fuerim: cum juxta proverbium, non ejusdem sit, & multa & oportuna, secundum illud poète, dicere:

Nescio quid tecum grave corniceris ineptè.

Sed vicissim quaero, an non discipuli, si in recitandà lectione, memorià deficiente substituerint, ex dictà & suggesta ipsis à præceptore, voce vel syllabà unica, in cognitionem sive recitationem sententiæ totius, sapissime deveniant. Inferent præterea, morum gestuumq; compositorum, dum animus ad loca & imagines respicit, nullam rationem posse haberi, aut certè pro his, gesticulationes indecoras, perversosq; motus adhiberi: facileque

Perf. Saty-
rà 5.

Ex Philo-
strato.

que peroranti posse contingere, quod eadem tragœdiarum histroni contigisse scribitur, qui in Olympijs, O Jupiter! pronuntiaverat, ostensa terra: O terrâ: manu in cœlum projecta. Quem propterea Polemon Sophista, tanquam ei certamini presidens, à premijs removit, eumq; manu commississe solacisum dixit. Contrarium autem hic fieri, meliusq; gestus, si ejusdem imagines adornentur, observari posse, veritati omnino est consentaneum. Videbor quoq; non paucis ex muscâ elephantum fecisse, & contra τὸ πρὸς τοῦ, de hac arte scripsisse & predicasse. Contra quos succurrent & subibunt summi Reges ac Principes, qui hanc ipsam diligenter excoluerunt, sibiq; honorem & gloriam immortalem ex eâ constituerunt, quorum nomina non ignorantur: summi item Theologi, Iureconsulti, Medici, Philosophi atq; oratores, qui de illa ipsâ graviter in literis posteritati prodiderunt: quorû etsi catalogus lógos recenseri posset: ex plurimis tamen unicum duntaxat in medium, adducâ D. Petrum Ravennatem, I. V. Doctorem, & equitem clarissimum, qui in hac arte non tantum ad miraculum excelluit, veram etiam viros præstantissimos, genere nobiles, & eruditione insignes, Magistros, Doctores, Secretarios &c. instituit, quemadmodum apparet ex ipsius ad artificialem memoriam, quam Phœnicem inscripsit, introductione. Quantum etiam ex illius doctrinâ hi profecerint, quantamq; gloriam sibi hoc adjumento comparaverint, ibidem exponitur. Tandem quoq; me conditiones locorum & imaginum, aliaq; scitu necessaria sicco ferè pede transisse obijcient, indeque ad id adagium illud, quo capra nondum peperisse, hædus autem ludere in tectis dicitur, fortasse in me transferent. Sed responsum ijs antea est, quando huc nullum, nisi mediocriter in artû theoriâ versatum, jussi accedere: & quando dixi me polle, ut hic liber in molem excreseat majorem, Extant etiam de hac re aliorum libr. non pauci, quos qui capere potest, capiat. Posse verò in ijs ipsis multa illustrari, & ad captum discen-
tium (quanquam nemini, nisi fortasse ingeniosissimo, author esse velim, ut artem sine vivâ præceptoris alicujus voce aggrediatur) faciliora reddi, sequenti, liber ostendere exemplo. Rem exigua quantitatis, etsi propriam figuram possideat, tamen non ita simpliciter loco affigere, sed vel multitudinem sui, vel actione & passione, vel figmento majorem & clariorem prius reddere precipiunt. Cujus rei causa est, quod, sicuti oculi nostri externi res minimas agrè discernunt, otiosiq; & inertibus parum moventur: ita etiam oculi interni (de quibus supra meminimus) plus à justâ moderatâq; quantitatis, & activitatis egregie simulachrus, quam contra,

in edit. Co-
lon. pag. 22.

affici consueverunt. Etenim memoria similis veri quod antemur est, majora continenti, minora vero transmittenti. Quod ed mirum videri debet: cum etiam multo expeditius librum, calceum aut Vallensem, quam acum, pilum, vel nummulum externus visus apprehendat & animadvertat. Si igitur animus sit formare formicam, possum id prestare vel per myrmeciam, in qua plures formice colliguntur: vel per ollam, multis foraminulis perviam, cum bufone incarcerato, cujus carnem formice depascantur, remanente solo sceletto, & lapide bufonio, quem nonnulli hac ratione docent separandum: vel per formicarii indicarii unam, quas Herodotus canum quidem magnitudine minores, vulpium vero majores esse, memorie prodidit. Si tineam: fingo vestem aliquam pelliceam & tineosam a pellione fustibus expurgari. Si muscam: hanc formo per puerum, muscas vel libro; vel sacco, lacte aut melle adhibito: vel denique virgultis visco oblitis capientem. Si lapillum, aut cerasi nucleum: per Chirurgum, eos instrumento accommo, ex aure pueli extrahentem. Si pediculum aut pulicem: per sartorem vel netricem, acu illos perforantem & lucerne admoventem. Si musculum: vel per famulum, muscipula ipsum venantem: vel per murem intra cati dentes comprehensum: vel per hominem, nudum & obscena duntaxat velatum, musculoque vescentem: id quod de Indu, urbem Calechut inhabitantibus refert Ludovicus Romanus, Patritius: vel denique per Attonem Moguntinum, a muribus, ob crudelitatem erga pauperes famelicos, in horreo combustos, corrosam: sicuti passim id ab historicis tanquam res trita refertur, & adhuc hodie insula seu turris illa, in conspicuo Rheni loco, prope Bingen oppidum, inquam ille, quod sese a muribus defenderet, frustra confugerat, extat. Si denique pisculum aliquem: non inconvenienter id egeris per festivam illam de fele, & Eobano Hesso historiolum. Is enim cum quodam tempore pisciculos comederet: felis famelica ex improvviso in patinam irruit, arreptoque pisce, subito orbem vitreum magnam ex parte effractum, cui rex David cum cythara appictus fuerat, perripit. Quo jucundo spectaculo Poetam vehementer ex hilaratum fuisse, huncque in rei memoriam versum lapidisimum;

Per medium David, felis cum pisce volavit;

fecisse, retulit mihi clariss. & longe excellentiss. vir ac Doctor, Dn. Balthasar Brunnerus, multorum Electorum, Principum & Comitum quondam Medicus, quem honori & grati animi significandi causa nominare hic labor: de

quo

Libro Thalia
inscripto.

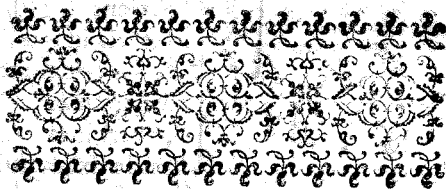
Lib. 5. navigationis,
cap. 6.

quo tamen illud Maronis ; Fuimus Troës , verè (proh dolor) dici atq; usur-
pari nunc potest. Sed videor à rhombo à. vertere.

Dubitationes alias complures ab artis ignavis in medium posse ad-
ferri non nescio : etenim multa nescientes de multis (ut Petri Severini, Da-
ni utar verbis) dubitare necesse est. Sed tolerandi hi æquo animo sunt,
dummodò animum ab arte non gerant alienum. Qui verò artem gran-
di supercilio contemnunt, & in eiusdem cultores plurima maledicta con-
gerunt : hi, quantumvis præ nimia sapientiâ, pisces loquentes, & niveos
floccos testis adium incidentes, sibi videantur audire : tamen reverâ ni-
hil aliud faciunt, quàm quòd sequentia axiomata, omnium philosopho-
rum autoritate stabilita, artisq; ipsius memorativa principia, nituntur
convellere. Sunt verò hæc : Imaginationi omnia subjecta esse : memoriam
naturalem levi signo adjutam, eximios effectus edere : Nota, ignota de-
clare : Memoriam circa sensibilia potentiorcm esse : Ordinata inordinatis
magis esse reminiscibilia : Animam per sensus exteriores cognoscere.

In Ideâ Me-
dic. cap. 7.

*Quos ego : sed motos præstat compo-
nere fluctus.*

Tabularum omnium præcedentium ad memoria artem pertinentium.

Formandum.

Elementum.

Numerus.

Res figuræ similis
Consonantia
Res certi numeri
Inscriptio.

Littera.

Animal rationale.
Animal irrationale.
Res figuræ similis
Inscriptio.

Vox.

Elementatum.

Sententia.

Notatio primæ: litteræ
syllabæ.
Formatio vocis: primæ
præcipuæ.
Sûma sive conceptus: proprias
impro-
prias.
rei per imagines.
Modus compositus ex aliquib.
omnib.

Infigurabilis. ---

Figurabilis. ---

Nomen.

Proprium.

Facinus egregium.
Persona ejusdē nominis
Persona ipsa vel eius effi-
Etymologia (gies
Insignia
Character corporis.

Verbum.

Appellativum.

Substantivum.

Abstractum.

Non abstractum.

Adjectivum.

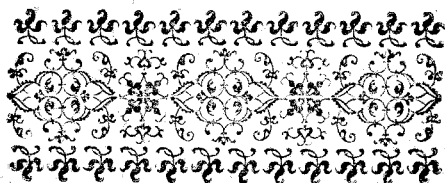
Subjectum
Oppositum
Consequens
Causa.
Virtus vel vii i
Similitudo for-
mæ vel morum.
Pars Totius aut
species generis
vel vice versâ
Signum.
Subjectum
Oppositum
Consonantia
Signum.
Consonantia
Efficiens
Materia in qua & circa quam
Gestus concurrens
Consequens
Proverbium
Simile Exemplum vel fabula.

Consonantia (labarum
Commutatio literarum & syl-
Adjectio vel detractio sylla-
barum vel literarum
Conjunctio vocum per se nul-
lam imaginem habentium.
Resolutio vocum in syllabas
certi quid significantes.
Farrago dictionum
Dissolutio dictionū in literas.
Divisio personæ in partes
Arbitrium voluntarium (ræ.
Notatio primæ & ultimæ lite-

Cic. lib 2. de Oratore.

Neg, verum est, quod ab inertibus dicitur, optimi memoriam imaginum pondere, & obscurari etiam id, quod per se natura tenere potuisset. Vidi enim ergo summos homines, & divinâ propè memoriâ, Athenis Carneadem: in Asiâ, quæ vivere hodiè aiunt, Sceptium Metrodorum: quorum uterq; tanquam literis in cera, sic se aiebat imaginibus, in ijs locis, quos haberet, quæ meminisse vellet, perscribere.

L I P S I Æ,
Imprimebat Valentin Am Ende.

Anno M. DC. X.